

BEHEERPLAN VOOR NATURA 2000-GEBIED IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST Deelgebied IB6: Mellaertsvijvers

MAART 2023

BEHEERPLAN VOOR NATURA 2000-GEBIED IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Deelgebied IB6: Mellaertsvijvers

INHOUDSOPGAVE

1	Beschrijving deelgebied IB6	4
1.1	Situering	4
1.1.1	Algemeen	4
1.1.2	Statuten	5
1.1.3	Korte situering en historiek	5
1.2	Belang van deelgebied IB6 binnen Speciale Beschermingszone I	8
1.2.1	Habitats	8
1.2.2	Soorten	8
1.3	Beschrijving soorten	11
1.3.1	Soorten van communautair belang en soorten van gewestelijk belang	11
1.3.2	Strikt beschermde soorten op het hele gewestelijke grondgebied waarvoor doelstellingen voor SBZ I werden geformuleerd	11
1.3.3	Overige soorten in deelgebied IB6	11
1.4	Beschrijving habitats	12
1.4.1	Habitats van communautair belang en habitats van gewestelijk belang	12
1.4.2	Overige natuurtypes in deelgebied IB6	13
2	Beschrijving beheerdoelstellingen	15
2.1	Doelstellingen op niveau van habitats en soorten van communautair belang en habitats en soorten van gewestelijk belang	15
2.2	Overige doelstellingen binnen deelgebied IB6	15
3	Knelpunten	16
4	Beschrijving beheermaatregelen	18
4.1	Overzicht beheermaatregelen voor deelgebied IB6	18
4.2	Beheer van agressieve exoten	25
4.3	Beheer van de vijvers	25
4.4	Beheer van de graslanden	26
4.5	Parkbeheer	26
5	Vrijstellingen op verbodsbepalingen	28
6	Literatuur	29
7	Bijlagen	30
7.1	Bijlage 1: Kadasterpercelen	31
7.2	Bijlage 2: bepalingen met betrekking tot patrimonium in deelgebied IB6	32
7.3	Bijlage 3: De rol en het belang van de deelgebieden voor de coherentie van Speciale Beschermingszone I	37
7.4	Bijlage 4: Fotobijlage deelgebied IB6	38
7.5	Bijlage 5: Kaartenbundel	39

TABELLEN

Tabel 1-1: Oppervlaktes in ha van het deelgebied en van de habitattypes in deelgebied IB6	8
Tabel 1-2: Waarnemingen uit databanken LB, waarnemingen.be en IHD-rapport waarbij "P = potentie maar geen bevestigde waarneming", "X = bevestigde waarneming (1998-2019) uit databank LB", "X(o)= bevestigde waarneming uit databank in omgeving deelgebied < 100m", X(b): aanvullende waarnemingen vanuit vorige beheerplantekst, en "X I" : Niet opgenomen in databank, maar vermelde aanwezigheid in IHD-rapport. * : In het IHD-rapport worden de waarnemingen voor Baardvleermuis en Brandts vleermuis samengenomen, alsook die voor Gewone grootoorvleermuis en Grijze grootoorvleermuis.	9
Tabel 1-3: In deelgebied IB6 voorkomende habitats van communautair belang, op het moment van de aanwijzing (cfr. de Bijlage 3.2 van het aanwijzingsbesluit (staat van instandhouding na actualisering van de informatieformulieren voor de natura 2000-gebieden in 2015)), met vermelding van de algemene beoordeling van de staat van instandhouding op niveau van het deelgebied (vertrekbasis = beoordeling SBZ) en de oppervlakte in het deelgebied.....	12
Tabel 2-1: Doelstellingen van uitbreiding, ontwikkeling of omvorming op niveau van het SBZ I voor de van toepassing zijnde soorten van het deelgebied.....	15
Tabel 4-1: Beheermaatregelen voor deelgebied IB6.....	19
Tabel 7-1: Inventaris van de merkwaardige bomen in deelgebied Mellaertsvijvers (Bron: http://bomen-inventaris.irisnet.be/index.php?text=77).....	35

FIGUREN

Figuur 1-1: Situering van deelgebied IB6 Mellaertsvijvers	4
Figuur 1-2: Pedalo's en roeibootjes op de grote vijver (bron: Leefmilieu.Brussels website, Xavier Claes).	5
Figuur 1-3: Detail van de oeverwerken in 2009 t.h.v. noordelijk uiteinde Grote vijver (bron: Brugis) Deze werd rondom met een hardhouten beplanking afgewerkt en een steenbestorting ervoor.....	6
Figuur 1-4: Detail van de oeverwerken in 2009 in de Kleine vijver: oevers in natuursteen aan de ruime zuidelijke helft , (bron: Google streetview 2009).	6
Figuur 1-5: Luchtfotobeelden van 1953 en meest recent (bron: CIRB-CIBG - Bruciel/Hemels Brussel).	7
Figuur 1-6: Padennetwerk binnen IB6 Mellaertsvijvers met in groen de Groene Wandeling op de oude spoorweg	7
Figuur 1-7: Minder frequent gemaaide zone ten zuiden van de grote vijver met vochtige kwelzones. Het uittredend water stroomt op en over het pad (bron: orthofoto 2019 Brugis).....	14
Figuur 3-1: Luchtbeelden rond het waterbeheer: drooglegging 2009 vroege voorjaar en zomer, zomerbeeld met beluchters 2019,	17
Figuur 7-1: Historische kaarten van vóór en na de aanleg van Woluwepark (en domein Mellaerts), Tervurenlaan, Vorstlaan en spoorweg (Dépôt de la Guerre, Militair Geografisch Instituut, NGI via Cartesius.be).....	32
Figuur 7-2: Inventaris van de opmerkelijke bomen (bron: https://mybrugis.irisnet.be/brugis/#/). Rode kruisjes duiden op bomen die niet meer aanwezig zijn. Op basis van de ID-nummers kan u in de onderstaande tabel meer info terugvinden over de bomen. Niet alle bomen zijn echter op de kaart opgenomen.	34

KAARTEN

Kaart 1.1: Situering deelgebied IB6 en kadastrale percelen
Kaart 1.2: Bestemmingen deelgebied IB6 (Gewestelijk Bestemmingsplan (GBP))
Kaart 1.3: Habitattypes van communautair belang en hun verwachte evoluties in deelgebied IB6
Kaart 1.4: Overige natuurtypes in deelgebied IB6
Kaart 2.1: Beheerdoelstellingen in deelgebied IB6
Kaart 4.1: Beheermaatregelen in deelgebied IB6

1 BESCHRIJVING DEELGEBIED IB6

Kaart 1-1: Situering deelgebied IB6 en kadastrale percelen

Kaart 1-2: Bestemmingen deelgebied IB6 (Gewestelijk Bestemmingsplan (GBP))

Kaart 1-3: Habitattypes van communautair belang en hun verwachte evoluties in deelgebied IB6

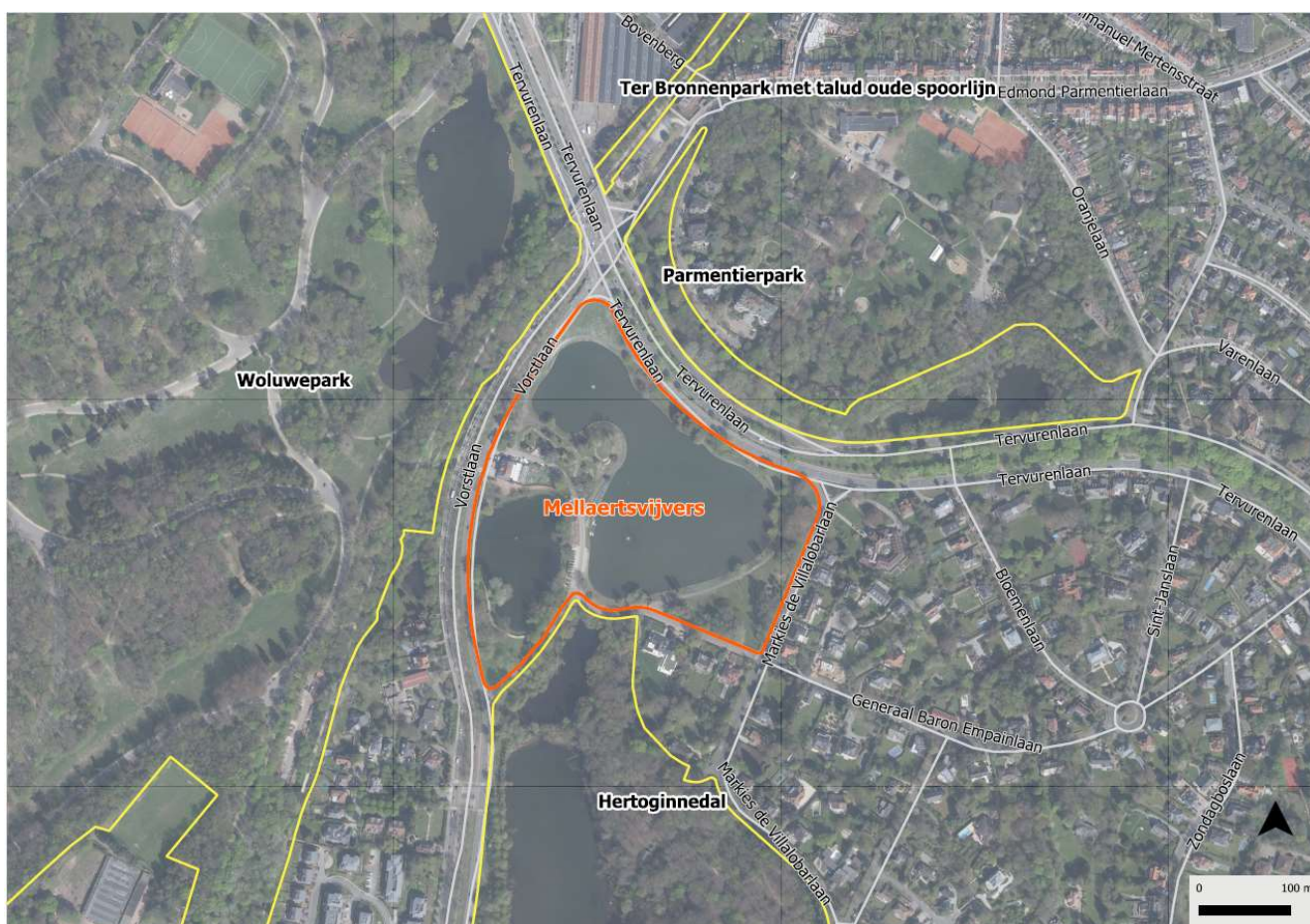
Kaart 1-4: Overige natuurtypes in deelgebied IB6

1.1 SITUERING

1.1.1 Algemeen

Het deelgebied IB6 - Mellaertsvijvers maakt deel uit van de speciale beschermingszone “Het Zoniënwoud met bosrand, aangrenzende bosgebieden en Woluwevallei” (verder aangeduid als SBZ I). Het deelgebied heeft een oppervlakte van 9,24 ha en is gelegen in de gemeente Sint-Pieters-Woluwe. De Mellaertsvijvers zijn in eigendom van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en worden beheerd door Leefmilieu Brussel (verder LB). Het deelgebied is op het Gewestelijk Bestemmingsplan ingekleurd als parkgebied en gebied van cultuurhistorische waarde of stadsverfraaiing (zie ook Kaart 1-2).

Bijlage 1 geeft een overzicht van de kadasterpercelen binnen het deelgebied, met een aanduiding van het percentage van elk perceel dat een Natura 2000 statuut heeft en met aanduiding van het statuut van de eigenaars en gebruikers. De algemene situering met de kadastrale perceelsindeling is weergegeven op Kaart 1-1.

Figuur 1-1: Situering van deelgebied IB6 Mellaertsvijvers

1.1.2 Statuten

Het deelgebied is beschermd als landschap “Mellaertsvijvers” sinds 18/11/1976 (Bijlage 2).

Ten noorden raakt het deelgebied aan de perimeter van het beschermd landschap “Parmentierpark”, ten zuiden aan het beschermd archeologisch landschap “Hertoginnendal” en in het westen aan het beschermd landschap “Woluwepark”.

Er zijn in het deelgebied IB6 Mellaertsvijvers 16 bomen opgenomen in de inventaris van opmerkelijke bomen (<http://bomen-inventaris.irisnet.be>). In bijlage 2 is een overzicht opgenomen.

1.1.3 Korte situering en historiek

De vijvers zijn genoemd naar handelaar François Mellaerts. Een deel van zijn gronden in de Woluwevallei die hij en zijn vrouw in 1883 kochten nabij de Woluwe werden uitgeruild bij de aanleg van het Woluwepark. Zij verkregen daarbij een terrein met twee vijvers ten oosten van de Vorstlaan en bouwden daar hun huis, dat daarna restaurant werd met een recreatieve functie van de vijvers met park eromheen.

Het deelgebied IB6 omvat twee vijvers, weliswaar met een zeer artificieel karakter, die door een verharde rijbaan, een restaurant en een minigolfterrein van elkaar worden gescheiden. Beide vijverpartijen worden omgeven door vochtige graslanden die in 2000 werden ingetekend als park op de BWK. De Kleine Mellaertsvijver is momenteel voorbehouden voor vissers en daardoor minder toegankelijk voor het brede publiek.

De Grote Mellaertsvijver heeft eveneens een recreatieve functie onder de vorm van pedalo- en roeiactiviteiten.

Figuur 1-2: Pedalo's en roeibootjes op de grote vijver (bron: Leefmilieu.Brussels website, Xavier Claes).

De vijvers zijn onderling verbonden en hebben een overloop naar de Woluwecollector. De waterkwaliteit is redelijk, maar jaarlijks treedt nog wel algenbloei op. Hoewel het systeem niet helemaal doorgrond is, blijven de waterlichamen in verbinding met de Woluwe een van nature eerder eutroof systeem (afvloeiwatervan rijke lössgronden, kleiig alluvium en grondwater uit tertiaire, soms kleiige zanden). De vijvers zijn ondiep, ze warmen dus snel op en er is geen diepe bezinkingszone voor zwevende deeltjes. Er is geen amfibische vegetatie met helofyten aan de oevers en er zijn weinig of geen ondergedoken waterplanten. Bovendien brengen de talrijke eenden veel mest op de oevers en in het water.

De vijvers werden heraangelegd met een lichte hellende oever, met een oeerversteviging (steenbestorting) met een hardhouten rand rondom aanwezig.

Figuur 1-3: Detail van de oeverwerken in 2009 t.h.v. noordelijk uiteinde Grote vijver (bron: Brugis) Deze werd rondom met een hardhouten beplanking afgewerkt en een steenbestorting ervoor.

Figuur 1-4: Detail van de oeverwerken in 2009 in de Kleine vijver: oevers in natuursteen aan de ruime zuidelijke helft , (bron: Google streetview 2009).

Figuur 1-5: Luchtfoto's van 1953 en meest recent (bron: CIRB-CIBG - Bruciel/Hemels Brussel).

Op onderstaande figuur worden de paden in het deelgebied IB6 weergegeven. De Groene Wandeling passeert ten westen van de Vorstlaan, doorheen het Woluwepark op de oude spoorbedding.

Figuur 1-6: Padennetwerk binnen IB6 Mellaertsvijvers met in groen de Groene Wandeling op de oude spoorweg

1.2 BELANG VAN DEELGEBIED IB6 BINNEN SPECIALE BESCHERMINGSZONE I

Bijlage 3 bevat een overkoepelend document voor het SBZ I met de voornaamste bepalingen van het aanwijzingsbesluit en met het relatieve belang van elk deelgebied voor de habitats en soorten van communautair en gewestelijk belang.

1.2.1 Habitats

In bijlage 3 wordt het relatief belang weergegeven van alle deelgebieden voor de aanwezige habitats, gebaseerd op de oppervlakte in het deelgebied t.o.v. de totale oppervlakte in SBZ I. Het deelgebied is zeer belangrijk (10 tot 29% aandeel) voor het habitat 3150 van nature voedselrijke vijvers en voor het habitat van gewestelijk belang (HGB) zilverschoongrasland en belangrijk (0 tot 10% aandeel) voor het habitat 6510 schraal hooiland. Tabel 1-1 geeft de oppervlaktes weer van de voorkomende habitattypes in het deelgebied IB6. De bespreking van deze types volgt onder paragraaf 1.4

Tabel 1-1: Oppervlaktes in ha van het deelgebied en van de habitattypes in deelgebied IB6

	Opp. In deelgebied IB6 (ha)	Totale opp in SBZ I (ha)
Oppervlakte deelgebied (ha)	9,24	2070,52
Oppervlakte habitat (ha) in deelgebied	1,08	1713,75
3150 Van nature voedselrijke vijvers	4,7	20,19
6510 Schraal hooiland subtype matig droog - vochtig type Arrhenatherion	0,29	15,08
HGB Zilverschoongrasland	0,80	3,67

1.2.2 Soorten

Om het belang van het deelgebied voor de verschillende soorten te duiden, wordt in het overkoepelende document (Bijlage 3) de aanwezigheid in elk deelgebied van SBZ I gegeven. Er wordt aangegeven of de soort voorkomt in de soortendatabank van LB (1998-2017), of de soort is vermeld in het IHD-rapport of in andere relevante databanken werd ingegeven en tenslotte of er potentie is voor de soort. Dat laatste wil zeggen dat er geschikt leefgebied aanwezig is, maar geen bevestigde waarneming. De behandelde soorten zijn die van communautair belang, van gewestelijk belang en de strikt beschermde soorten op gewestelijk grondgebied waarvoor het SBZ werd aangewezen.

In onderstaande Tabel 1-2 worden deze gegevens aangevuld met recentere gegevens uit de soortendatabank van LB (2000 – 2019) (<https://geodata.leefmilieu.brussels/client/view/91d65c0e-b46e-4053-b8a0-51a15f1fb433>).

De bespreking van deze soorten volgt onder paragraaf 1.3.

Tabel 1-2: Waarnemingen uit databanken LB, waarnemingen.be en IHD-rapport waarbij "P = potentie maar geen bevestigde waarneming", "X" = bevestigde waarneming (1998-2019) uit databank LB, "X(o)" = bevestigde waarneming uit databank in omgeving deelgebied < 100m", X(b): aanvullende waarnemingen vanuit vorige beheerplantekst, en "X I": Niet opgenomen in databank, maar vermelde aanwezigheid in IHD-rapport. *: In het IHD-rapport worden de waarnemingen voor Baardvleermuis en Brandts vleermuis samengenomen, alsook die voor Gewone grootoorvleermuis en Grijze grootoorvleermuis.

	IB6 - Mellaertsvijvers
Soorten van communautair belang	
<i>Rhodeus sericeus amarus</i> - bittervoorn	p
<i>Myotis dasycneme</i> - meervleermuis	X
<i>Triturus cristatus</i> - kamsalamander	X
<i>Ardea alba</i> – grote zilverreiger	p
<i>Mergus albellus</i> - nonnetje	p
<i>Pernis apivorus</i> – wespendif	X
<i>Falco peregrinus</i> – slechtvalk	X
<i>Alcedo atthis</i> - ijsvogel	X
<i>Dryocopus martius</i> – zwarte specht	X(o)
<i>Dendrocopus medius</i> - middelste bonte specht	X
Soorten van gewestelijk belang	
<i>Martes foina</i> – steenmarter	X
<i>Eliomys quercinus</i> – eikelmuis	p
<i>Delichon urbica</i> - huiszwaluw	X
<i>Riparia riparia</i> – oeverzwaluw	X
<i>Hirundo rustica</i> - boerenzwaluw	X
<i>Anguis fragilis</i> - hazelworm	p
<i>Melolontha melolontha</i> – meikever	X(o)
Soorten die een strikte bescherming genieten	
<i>Myotis brandtii</i> – Brandts vleermuis	X
<i>Myotis mystacinus</i> – baardvleermuis	X
<i>Myotis nattereri</i> – franjestaart	p
<i>Plecotus auritus</i> – gewone grootoorvleermuis	X
<i>Plecotus austriacus</i> – grijze grootoorvleermuis	p
<i>Pipistrellus pygmaeus</i> - kleine dwergvleermuis	X
<i>Pipistrellus nathusii</i> – ruige dwergvleermuis	X
<i>Pipistrellus pipistrellus</i> – gewone dwergvleermuis	X
<i>Pipistrellus kuhlii</i> - Kuhls dwergvleermuis	p
<i>Pipistrellus pipistrellus</i> / <i>pygmaeus</i> - gewone / kleine dwergvleermuis**	X
<i>Pipistrellus pipistrellus</i> / <i>nathusii</i> - gewone / ruige dwergvleermuis **	X
<i>Pipistrellus</i> sp - dwergvleermuis sp.**	p
<i>Eptesicus serotinus</i> – laatvlieger	X
<i>Myotis daubentonii</i> – watervleermuis	X
<i>Nyctalus noctula</i> – rosse vleermuis	X
<i>Nyctalus leisleri</i> – bosvleermuis	X

	IB6 - Mellaertsvijvers
<i>Nyctalus sp.</i> **	X
<i>Eptesicus / Nyctalus sp.</i> **	X
<i>Chiroptera sp.</i> ***	X
<i>Mustela putorius</i> - bunzing	X
<i>Mustela nivalis</i> - wezel	p
<i>Neomys fodiens</i> - waterspitsmuis	p
<i>Micromys minutus</i> – dwergmuis	p
<i>Accipiter gentilis</i> - havik	X(o)
<i>Rallus aquaticus</i> – waterral	X
<i>Acrocephalus scirpaceus</i> – kleine karekiet	X
<i>Acrocephalus palustris</i> – bosrietzanger	X
<i>Sylvia curruca</i> - braamsluiper	X
<i>Sylvia communis</i> – grasmus	p
<i>Lissotriton vulgaris</i> – kleine watersalamander	X
<i>Lissotriton helveticus</i> – vinpootsalamander	X
<i>Ichtyosaura alpestris</i> – alpenwatersalamander	p
<i>Lycaena phlaeas</i> – kleine vuurvliinder	X(o)
<i>Aphantopus hyperantus</i> - koevinkje	X(o)
<i>Epipactis phyllanthos</i> - dichte wespenorchis	p
<i>Dactylorhiza maculata</i> – gevlekte orchis	p
<i>Dactylorhiza fuchsii</i> – bosorchis	X
<i>Ophrys apifera</i> - bijenorchis	p

1.3 BESCHRIJVING SOORTEN

In bijlage 3 wordt een overzicht gegeven van de soorten waarvoor het hele SBZ I is aangewezen, met de staat van instandhouding (toestand bij aanwijzing) zoals opgenomen in het aanwijzingsbesluit. In onderstaande paragrafen wordt het voorkomen van de soorten in deelgebied IB6 beschreven, met waar nodig nuances met betrekking tot de staat van instandhouding op niveau van het deelgebied.

1.3.1 Soorten van communautair belang en soorten van gewestelijk belang

Meervleermuis (*Myotis dasycneme*) werd met zekerheid waargenomen in oktober 1998 en april 2000.

Het deelgebied is van belang voor enkele vogelsoorten van communautair belang. De wespendif (*Pernis apivorus*), slechtvalk (*Falco peregrinus*), ijsvogel (*Alcedo atthis*) en middelste bonte specht (*Dendrocopos medius*) werden al waargenomen. De zwarte specht (*Dryocopus martius*) werd in de omgeving van het deelgebied waargenomen. Ook de zwaluwen van gewestelijk belang huiszwaluw (*Delichon urbica*), oeverzwaluw (*Riparia riparia*) en boerenzwaluw (*Hirundo rustica*) werden waargenomen bij de Mellaertsvijvers. Ze foerageren op waterrijke plekken waar de grootste hoeveelheid insecten zich ophouden.

Het deelgebied heeft potentie voor eikelmuis (*Eliomys quercinus*) en hazelworm (*Anguis fragilis*), maar deze soorten werden nog niet waargenomen. De meikever (*Melolontha melolontha*) werd reeds waargenomen in de omgeving.

Het voorkomen van de bittervoorn (*Rhodeus sericeus amarus*) nabij de vijvers werd tot nu toe niet bevestigd. Kamsalamander (*Triturus cristatus*) is wel waargenomen.

1.3.2 Strikt beschermde soorten op het hele gewestelijke grondgebied waarvoor doelstellingen voor SBZ I werden geformuleerd

De vijvers zijn een gegeerd foerageergebied voor heel wat vleermuizen, waaronder gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), kleine dwergvleermuis (*Pipistrellus pygmaeus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), Brandts vleermuis (*Myotis brandtii*), baardvleermuis (*Myotis mystacinus*), gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), watervleermuis (*Myotis daubentonii*), rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*) en bosvleermuis (*Nyctalus leisleri*). Tijdens de zomermaanden wordt een constante activiteit waargenomen.

Het gebied heeft potentie voor orchideeën, maar enkel van de bosorchis (*Dactylorhiza fuchsii*) zijn tot op heden gevalideerde waarnemingen.

De bunzing (*Mustela putorius*), kleine watersalamander (*Lissotriton vulgaris*) en vinpootsalamander (*Lissotriton helveticus*) komen ook voor in dit waterrijke gebied.

1.3.3 Overige soorten in deelgebied IB6

Beide waterpartijen worden bezocht door een aantal algemene eenden en watervogels zoals slobbeend (*Spatula clypeata*), wilde eend (*Anas platyrhynchos*), tafeleend (*Aythya ferina*), meerkoet (*Fulica atra*) en aalscholver (*Phalacrocorax carbo*). Ook de kokmeeuw (*Chroicocephalus ridibundus*) maakt in de winter gebruik van de vijvers en de oevers. Daarnaast wordt ook de minder algemene oeverloper regelmatig waargenomen (*Acitis hypoleucos*).

De gewone pad (*Bufo bufo*) werd met zekerheid waargenomen in het deelgebied. De meerkikker (*Pelophylax ridibundus*) werd in 2019 en 2020 enkele keren al roepend gehoord.

De Grote gele kwikstaart (*Motacilla cinerea*) wordt vaak waargenomen. Daarnaast komen nog heel wat algemene zangvogels voor zoals de roodborst (*Erithacus rubecula*), tijtjaf (*Phylloscopus collybita*) en pimpelmees (*Cyanistes caeruleus*).

Tot slot zijn er exotische soorten, zoals de Nijlgans (*Alopochen aegyptiaca*), Canadese gans (*Branta canadensis*) en halsbandparkiet (*Psittacula krameri*). De halsbandparkiet heeft een overlappende niche met andere holtebewonende diersoorten. Dit vormt bijgevolg een potentiële bedreiging voor inheemse holenbroeders alsook voor de aangemelde boomholtebewonende vleermuissoorten. Nijlgans komt in grote getale voor op de oevers en in het water en vormen een probleem voor de ecologische kwaliteit van het aquatisch systeem.

Gevlekte Rivierkreeft (*Orconectes limosus*) en Turkse rivierkreeft (*(Pont)Astacus leptodactylus*) komen massaal voor in vijvers in de Woluwevallei. Gevlekte Rivierkreeft is sinds 2013 in de Woluwevallei waargenomen. (Exotische) rivierkreeften kunnen de onderwatervegetatie direct aantasten doordat ze ze opeten, maar ook door knip-, loop-, en graafactiviteiten. Ze wervelen slib op wat de waterkwaliteit negatief kan beïnvloeden. Ze eten ook alle kleine dieren in de vijvers op (amfibiën, larven, enz.) die niet snel genoeg zijn. Door hun massale vermeerdering zijn ze in staat om de vijver te herleiden tot water, slib en detritus. Zelfs daarin kunnen ze in leven blijven door het eten van bladeren en takken.

Bruine dwergmeerval (*Ameiurus nebulosus*) is nog een exotische alleseter en bodemwoeler in de vijvers langs de Woluwe.

1.4 BESCHRIJVING HABITATS

In bijlage 3 wordt een overzicht gegeven van de habitats waarvoor het hele SBZ I is aangewezen, met de staat van instandhouding (toestand bij aanwijzing) zoals opgenomen in het aanwijzingsbesluit. In onderstaande paragrafen wordt het voorkomen van de habitats in het deelgebied IB6 beschreven.

1.4.1 Habitats van communautair belang en habitats van gewestelijk belang

Tabel 1-3 geeft een overzicht van de aanwezige communautaire habitattypes bij aanwijzing in IB6 Mellaertsvijvers. Het voorkomen is ruimtelijk gesitueerd op Kaart 1.3.

Tabel 1-3: In deelgebied IB6 voorkomende habitats van communautair belang, op het moment van de aanwijzing (cfr. de Bijlage 3.2 van het aanwijzingsbesluit (staat van instandhouding na actualisering van de informatieformulieren voor de natura 2000-gebieden in 2015)), met vermelding van de algemene beoordeling van de staat van instandhouding op niveau van het deelgebied (vertrekbasis = beoordeling SBZ) en de oppervlakte in het deelgebied

Code	Naam	Subtype	Algemene beoordeling (uiterst waardevol, waardevol, beduidend)	Oppervlakte (ha)
3150	Van nature voedselrijke vijvers		Beduidend	4,7
6510	Schraal hooiland	Matig droog - vochtig type Arrhenatherion	Beduidend	0,29

Habitattype 3150

Beide vijvers zijn gekarteerd als voedselrijk water 3150. Het water is van nature rijk aan voedingsstoffen door chemische uitwisseling met de bodem, hier en in de omgeving (Woluwevallei). Dit habitattype wordt gekenmerkt door een grote verscheidenheid aan drijvende en ondergedoken waterplanten, behorende tot de vegetaties van het Kikkerbeetverbond (*Hydrocharition*), het verbond van grote fonteinkruiden (*Magnopotamion*) en de eendenkroosklasse (*Lemnetea minoris*). Door eutrofiëring en verstoring (bootjes en eenden) is de vegetatie zeer beperkt op algenbloei na in de Grote vijver. De Kleine vijver heeft meer ongedoken vegetatie en de noordelijke helft heeft een aarden oever met een smalle strook vochtige ruigte.

Habitattype 6510

In het zuiden van het deelgebied langsheen de Kleine vijver, bevinden zich enkele matig droge tot vochtige schrale hooilanden. Hooilandsoorten zoals fluitekruid (*Anthriscus sylvestris*), glanshaver (*Arrhenatherum elatius*), knoopkruid (*Centaurea jacea*), groot streepzaad (*Crepis biennis*) en muskuskaasjeskruid (*Malva moschata*) komen voor. In de zuidoostelijke hoek van het deelgebied ligt een droge helling (met wel halverwege een kwelniveau) met bovenaan potentie voor schraal droog hooiland met actueel al veel Margriet (*Leucanthemum vulgare*) (Fotobijlage IB6_09). Lager op de helling is er potentie voor HGB Dotterbloemgrasland.

HGB Zilverschoongrasland

In een strook langsheen de Grote vijver komt Zilverschoongrasland voor (FotoIB6_07). De bodem is hier vrij voedselrijk en krijgt bovendien nog wat extra stikstof onder de vorm van eendenmest. In de winter staat het vijverpeil ongeveer gelijk met de bovenkant van de houten beplanking en staat ook een smalle zone op de oever onder water. Het frequente gazonbeheer van het reguliere parkbeheer, het winterse vocht van het hoge vijverpeil,

zorgen voor het instandhouden van het Zilverschoongrasland. Typische soorten zijn zilverschoon (*Potentilla anserina*), fioringras (*Agrostis stolonifera*) en geknikte vossenstaart (*Alopecurus geniculatus*).

1.4.2 Overige natuurtypes in deelgebied IB6

De locaties van de overige natuurtypes worden weergegeven op kaart 1.4.

Tuinen en parken (+ gebouwen)

Deze legende-eenheid is gebruikt voor de artificiële milieus zoals het restaurant en de minigolf en de perken met bomen en struiken.

Een zone met veel meer potentie is de zuidoostelijke hoek van het deelgebied. Dit is een helling met centraal in het grazige deel duidelijk uittredend kwelwater dat onderaan over het pad rond de vijver stroomt.

Figuur 1-7: Minder frequent gemaaide zone ten zuiden van de grote vijver met vochtige kwelzones. Het uittredend water stroomt op en over het pad (bron: orthofoto 2019 Brugis).

2 BESCHRIJVING BEHEERDOELSTELLINGEN

Kaart 2-1: Beheerdoelstellingen in deelgebied IB6

2.1 DOELSTELLINGEN OP NIVEAU VAN HABITATS EN SOORTEN VAN COMMUNAUTAIR BELANG EN HABITATS EN SOORTEN VAN GEWESTELIJK BELANG

De instandhoudingsdoelstellingen voor SBZ I zijn opgenomen in bijlage 4 van het aanwijzingsbesluit. Deze omvatten de kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen voor habitats en soorten van communautair belang en van gewestelijk belang. Ook algemene beheermaatregelen voor habitats en ecologische eisen van doelsoorten worden in deze bijlage beschreven. Deze instandhoudingsdoelstellingen op niveau van het gebied SBZ I vormen de basis voor de doelstellingen binnen deelgebied IB6.

De beheerdoelstellingen zijn weergegeven op Kaart 2-1. De koppeling met de beheermaatregelen wordt gemaakt in Tabel 4-1 en op Kaart 4-1.

In het overkoepelend document (bijlage 3) zijn specifiek de doelstellingen opgenomen die een omvorming, ontwikkeling of uitbreiding beogen. Voor deelgebied IB6 zijn deze eveneens in Tabel 2-1 opgenomen. Bij de habitats zijn er geen Europese natuurdoelstellingen van toepassing.

Tabel 2-1: Doelstellingen van uitbreiding, ontwikkeling of omvorming op niveau van het SBZ I voor de van toepassing zijnde soorten van het deelgebied

Soort	Doel	locaties	Relevant(e) deelgebied(en)
Vleermuizen algemeen	Indien mogelijk ontwikkeling van de populaties	- behoud of ontwikkeling van een gevarieerde bosrand tussen de bossen en de meer open gebieden - Progressieve verwezenlijking van een gevarieerd landschap bestaande uit bosgebieden en bosranden evenals uit stadbiotopen en lineaire landschapselementen - Progressieve verwezenlijking van een kwalitatieve verbetering van de habitat van de soorten door een ecologisch herstel van de bestaande vijvers, moerasgebieden en poelen.	Alle deelgebieden

2.2 OVERIGE DOELSTELLINGEN BINNEN DEELGEBIED IB6

Naast de ecologische doelen is de parkfunctie van de Mellaertsvijvers in deze stadsomgeving prominent. Verder dient rekening gehouden te worden met de historische en landschappelijke kenmerken van het deelgebied. De focus binnen dit beheerplan ligt op de maatregelen die nodig zijn voor het bereiken van de natuurdoelen zoals vastgelegd in het aanwijzingsbesluit voor SBZ I: "Het Zoniënwoud met bosrand, aangrenzende bosgebieden en Woluwevallei".

3 KNELPUNTEN

Het beter ontwikkelen van de habitattypes en van de natuur in het algemeen in deelgebied IB6 veronderstelt de aanpak van een aantal knelpunten.

Knelpunten met betrekking tot het aquatisch systeem van de vijvers

De beide Mellaertsvijvers missen vandaag de kwaliteiten van een ecologisch waardevol aquatisch systeem. De inrichtingswerken in 2009 hebben niet kunnen zorgen voor een voldoende regelmatige (continue) watertoevoer en verversing. De oevers van de grote vijver zijn toen opnieuw kunstmatig en steil afgewerkt waardoor de kans op het ontwikkelen van ondiepe oevers, en het voorkomen van de hieraan gekoppelde levensgemeenschappen, niet mogelijk is. De vijvers missen dus een gunstige staat van instandhouding van het habitatype dat hier potentieel goed zou kunnen ontwikkelen, 3150. Dit is eveneens van cruciaal belang ten aanzien van, voedselproductie voor, de voorkomende vleermuizen. Niet enkel ten aanzien van amfibieën maar ook voor meer bijzondere watervogels vormen de steile, vegetatieloze oevers een knelpunt.

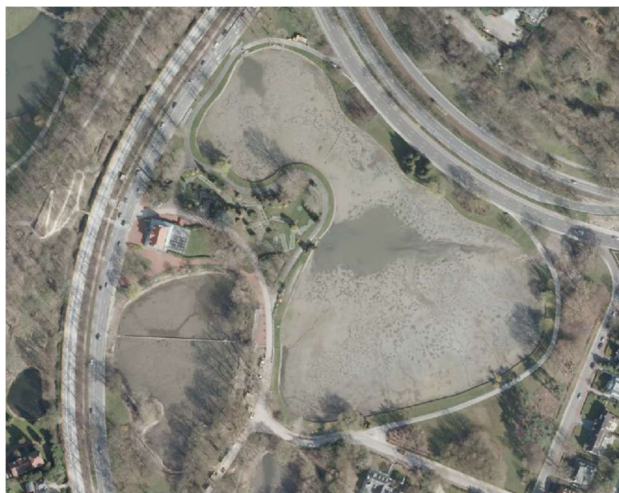
De Kleine Mellaertsvijver wordt momenteel gebruikt voor sportvisserij. Het uitzetten van benthivore, of bodemwoelende, vis heeft een verhoogde troebelheid van het vijverwater tot gevolg. Daarenboven brengt het veelvuldig bijvoederen van vis een bijkomende eutrofiëring met zich mee. In 2020 geven de oevers een minder intensief betreden indruk.

De Grote Mellaertsvijver is een waterpartij die volledig in functie van waterrecreatie, en meer bepaald in functie van roeien en pedalo is ingericht (Figuur 1-2). Ondergedoken waterplanten krijgen hierdoor weinig of geen kansen. Geen enkel deel van de Grote Mellaertsvijver is gereserveerd voor ecologische doeleinden of natuurontwikkeling.

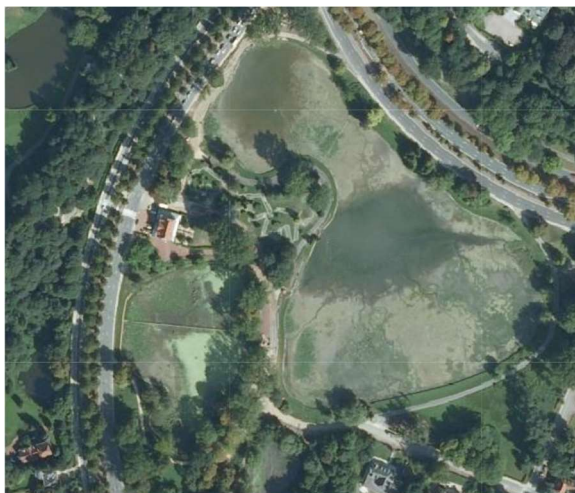
De aanwezigheid van cyanobacteria, ook wel blauwwieren genoemd op de beide Mellaertsvijvers is een knelpunt. Vooral bij warm weer in voorjaar, zomer of najaar, heel snel voortplanten en daardoor drijfslagen vormen, "algenbloei". Hierbij worden giftige stoffen afgescheiden die bij hogere concentraties schadelijk zijn voor mens en dier. De toxines komen immers in het weefsel van de dieren terecht waarbij, door bio-accumulatie, de concentraties toenemen in de weefsels van dieren die zich hoger in de voedselketen bevinden zoals vissen, vogels en ook de mens (www.natuurinformatie.nl).

Tot nu toe werden volgende maatregelen genomen de lage ecologische waarde van het aquatisch systeem in beide eutrofe vijvers enigszins te verbeteren:

- Afkoppelen van de instroom van vervuild, nutriëntenrijk water
- Controleren van de populatie eenden: plaatsen van afsluitingen om de oeverzones minder aantrekkelijk te maken
- Beluchting van de groter vijver
- Periodieke drooglegging bv. april 2006, voorjaar en zomer 2009 (in het kader van oeverwerken grote vijver)

voorjaar 2009

zomer 2009

zomer 2019

Figuur 3-1: Luchtbeelden rond het waterbeheer: drooglegging 2009 vroege voorjaar en zomer, zomerbeeld met beluchters 2019,

Knelpunten met betrekking tot de vegetatiesamenstelling

- Het Schraal hooiland in het westen is onderworpen aan heel wat bladval van de parkbomen
- Invasieve exoten: de Nijlgans en Canadese gans vormen een belasting voor de natuurlijkheid van de vijvers en de omgeving ervan. Nijlganzen zijn uitgesproken grazers van de oevers van de parkvijvers, met overmatige betreding en povere botanische ontwikkeling tot gevolg, vooral aan de zuidelijke oevers. Daarenboven dragen ze bij aan de eutrofiëring van zowel de oevers als het vijverwater (Fotobijlage IB6_02 en IB6_05). Rode Amerikaanse rivierkreeft is waargenomen.
- De grazige zones rondom de grote vijver worden al enkele jaren meer natuurlijk gemaaid. De evolutie naar meer bloemrijke vegetatie is echter nog pril. Door het verharde wandelpad (en autowegen) en de strakke oever is er geen interessante ecologische gradiënt van de drogere graslanden naar de vochtiger oevers (Fotobijlage IB6_04, IB6_06, IB6_07).

Knelpunten met betrekking tot menselijke verstoring

- Het publiek heeft de neiging om de eenden en andere watervogels te voederen, wat bijzonder ongunstig is voor het vijversysteem en de oevers. Vooral op de Grote Mellaertsvijver kan dit voederen buitensporige proporties aannemen.
- Het park is volledig doorsneden door voor auto's toegankelijke brede verharde wegen. Bovendien zijn die verlicht en zijn de bermten ofwel voor wandelaars halfverhard ofwel worden ze als parkeerstrook gebruikt. Dat tezamen met de grote wegen Vorstlaan en Tervurenlaan zorgen ze voor een sterke barrièrewerking en isolatie, zelfs tussen de Mellaertsvijvers onderling en de vijver ten zuiden in de Woluwevallei (deelgebied IB5), waar ook nog een afsluiting staat (Fotobijlage IB6_06).

4 BESCHRIJVING BEHEERMAATREGELEN

Kaart 4-1: Beheermaatregelen in deelgebied IB6

4.1 OVERZICHT BEHEERMAATREGELEN VOOR DEELGEBIED IB6

Onderstaande beheermaatregellentabel (Tabel 4-1) geeft de beheermaatregelen voor deelgebied IB6 Mellaertsvijvers conform de voorkomende habitats en algemene maatregelen zoals voorzien in de bijlagen van het aanwijzingsbesluit van het SBZ I. De locatie van de beheermaatregelen wordt ruimtelijk weergegeven op Kaart 4-1 per zone.

Tabel 4-1: Beheermaatregelen voor deelgebied IB6

Instandhoudingsdoelstellingen voor de habitats van communautair belang waarvoor het gebied werd aangewezen (Bijlage I.1 van de Ordonnantie)							
Habitat van communautair belang	Subtype/opp. In DG (opp. Totaal in SBZ I)	Algemene maatregelen Cfr. Bijlage 4 Aanwijzingsbesluit	Specifieke maatregelen voor het deelgebied				
			Beheermaatregel	Locatie/zone	Tijdstip/termijn	Opmerking	Type maatregel*
3150 Van nature eutrofe vijvers en meren	4,7 ha (20,2 ha)	- Opheffen van de bronnen van eutrofiëring; - Opheffen van de lozingen van afvalwater en mogelijk vervuild water afkomstig van transportinfrastructuren; - Voorzien van gefaseerd ruimings- baggerwerken; - Vermijden van de accumulatie van organische stoffen; - Vermijden van een buitensporige beschaduwing (zorgen voor voldoende licht); - Kanaliseren van het recreatieve gebruik om de kwetsbare gebieden te beschermen; - Actief beheren van invasieve exotische soorten	Ecologisch vijverbeheer	2, 8	Een basisdrooglegging van één maal om de tien tot vijftien jaar, maar uiteraard kan dit aangepast worden naar noodzaak, op basis van monitoring van de waterkolom. Verder kan een slibruiming of biomanipulatie begroot worden met nog groter interval, te evalueren naar noodzaak.	Een deel van de vijver in het oosten (zone 2a) zou voor waterrecreatie moeten afgesloten worden. Er mag niet gevist worden in de Kleine vijver. Een ecologisch visstandsbeheer zonder bijvoeren moet aangehouden worden. Drooglegging best gecombineerd met het afvissen van bodemwoelende vissoorten.	O
			Ecologische oeverinrichting met respect voor de landschappelijke lijn en historische context	1, 7		Diepere zone in het oosten van de Grote vijver maken en met deze grond een plas dras aan de noordzijde maken. Idem noordzijde Kleine vijver, lokaal verdiepen in de vijver en de oever verondiepen met een draszone. Als dat kan, deze draszone ook aanleggen tegen de schanskorven aan de westzijde. Enkel bij de twee monniken intensiever beheer indien nodig om deze functioneel te houden. Ingrepen worden prioritair voorzien op plaatsen waar er geen belangrijke impact is op de landschappelijk lijn, bijvoorbeeld de integratie van zacht glooiende oevers die niet zichtbaar zijn vanuit het hoofdperspectief. In zones die zichtbaar zijn vanuit het hoofdperspectief kan de aanleg van beplante eilanden langs de oevers, alsook de aanleg van enkele ondiepe zones deze natuurdoelen mee ondersteunen met behoud van de oorspronkelijke oeverprofielen en het zicht op de oevers van de vijver.	R
6510 Laaggelegen schraal hooiland Subtype matig droog – vochtig type Arrhenatherion	0,29 ha (15,1 ha)	opheffen van de bronnen van verzuring en eutrofiëring; toepassen van een tweejaarlijks maaibeheer met afvoeren van het maaisel.	Maaibeheer 2x jaarlijks, na enkele jaren verschraling 1x jaarlijks	4, 9	Half juni-half juli en sept	Zone in uiterste zuidoosten is al in betere botanische situatie.	O
Instandhoudingsdoelstellingen voor de habitats van gewestelijk belang (Bijlage I.2 van de Ordonnantie)							
Habitat van gewestelijk belang	Subtype/opp. In DG (opp. Totaal in SBZ I)	Algemene maatregelen Cfr. Bijlage 4 Aanwijzingsbesluit	Specifieke maatregelen voor het deelgebied				
			Beheermaatregel	Locatie/zone	Tijdstip/termijn	Opmerking	Type maatregel*
Zilverchoongraslanden	0,80 ha (3,7 ha)	- toepassen van een maaibeheer en/of toepassen van extensief begrazingsbeheer; - opheffen van de bronnen van verzuring en eutrofiëring.	Ecologisch beheer gazons	10		Lagere frequentie maaibeurten Controle eendenpopulatie	O
Dotterbloemgrasland	0,2 ha		Lokaal Plaggen rondom centrale stroombaan kwel Aanbrengen dwarsdammetjes Pad lokaal heraanleggen (stapstenen, vlonder) om vegetatie continue te	3		Natte en vochtige zone zo breed mogelijk maken; Zeer lokaal intensiever maaien	R

			ontwikkelen tussen helling en oeverzone (1)				
Instandhoudingsdoelstellingen voor de soorten van communautair belang waarvoor het gebied werd aangewezen (Bijlage II.1.1)							
Naam	Wetensch. Naam	Ecologische vereisten van de soort	Specifieke maatregelen voor het deelgebied				
			Beheermaatregel	Locatie/zone	Tijdstip/termijn	Opmerking	Type maatregel*
Bittervoorn	<i>Rhodeus sericeus amarus</i>	- Aanwezigheid van een goede waterkwaliteit in de waterlopen en -oppervlakken; - Aanwezigheid van paaigebieden met zuurstofrijk water met een geringe organische belasting en zonder langdurige zuurstoftekorten; - Aanwezigheid van paaigebieden met zoetwatermosselsoorten zoals <i>Anodonta cygnea</i> en <i>Unio pictarum</i> - Geen of weinig herbepoting zonder bodemwoelende soorten; - Uitvoering van gefaseerde ruimingswerken, verspreid over meerdere jaren; - Aanwezigheid van voldoende verbindingen zonder migratieknelpunten tussen de habitats met traagstromend water en het hudgrografisch netwerk om een herontplooiing van de soort mogelijk te maken; - Geen te snelle niveauwijzigingen van de waterlopen en drooglegging van waterpartijen.	Zie habitat 3150	1, 2, 7, 8			R+O
Kamsalamander	<i>Triturus cristatus</i>	- aanwezigheid van een goede waterkwaliteit in de waterlopen en -oppervlakken; - verwezenlijking van een verbinding met de op dit ogenblik in het Zoniënwood bestaande populaties nabij de rand van het Gewest; - geringe of onbestaande visdichtheid; - aanwezigheid van een netwerk van zonnige waterhabitats met vegetatie van natuurlijke waterbiocenoses (diepe poelen, vijvers, enz.) en landhabitats (struikheggen, grasstroken, houtstapels, steenhopen, bosjes, enz.) binnen een perimeter die is aangepast aan de behoeften van de soort.	Zie habitat 3150 en oever	1, 2a, 7, 10, 11			O
Grote zilverreiger	<i>Ardea alba</i>	- aanwezigheid van een goede waterkwaliteit in de ondiepe waterlopen en -oppervlakken; - beschermen van de meest rustige vijvers tegen een uitbreiding van waterrecreatieactiviteiten.	Zie habitat 3150 en oever	1, 2a, 7, 10, 11			O
Nonnetje	<i>Mergus albellus</i>	- aanwezigheid van een goede waterkwaliteit in de waterlopen en -oppervlakken; - beschermen van de meest rustige vijvers tegen een uitbreiding van waterrecreatieactiviteiten.	Zie habitat 3150 en oever	1, 2a, 7, 10, 11			O
Wespendief	<i>Pernis apivorus</i>	- aanwezigheid van tijdelijke en/of vaste open plekken in het Zoniënwood; - beschermen van de omgeving van de nestbomen tegen recreatiedruk en vernieling; - aanwezigheid van verouderingseilanden rond nestgebieden; - in de buurt van de bewoonde delen van het bos, aanwezigheid van open milieus met veel wespen- en hommelnesten, reptielen en kikvorsachtigen.	Voorzien van schuilplaatsen	5, 6, 11, 12			O
Slechtvalk	<i>Falco peregrinus</i>	aanwezigheid van voldoende (semi)natuurlijke en randstedelijke milieus rondom om het behoud van de diversiteit van de potentiële prooien te verzekeren.					
IJsvogel	<i>Alcedo atthis</i>	- aanwezigheid van een goede waterkwaliteit in de waterlopen en grote wateroppervlakken; - beschermen van de nestgebieden tegen verstoring en vernieling; - in stand houden of ontwikkelen van nest- en foerageergebieden langs beken en vijvers; - aanwezigheid van een aanzienlijke biomassa aan kleine vissen; - aanwezigheid van voldoende overhangende beekvegetatie om de vogels uitkijkplaatsen te bezorgen.	Zie habitat 3150 en oever	1, 2a, 7, 10, 11		Voorzie een overhangend uitkijkpost langs de oever door het behoud van enkele overhangende bomen.	O

Zwarte specht	<i>Dryocopus martius</i>	• beschermen van de omgeving van de nestbomen tegen verstoring en vernieling; • aanwezigheid van grote en oude bomen in de bosgebieden, zoals <i>Fagus sylvatica</i>, <i>Pinus sylvestris</i>, <i>Larix decidua</i>, ...; • voldoende dichtheid van holle bomen en van dikke beuken; • aanwezigheid van plaatsen om zich te voeden, hoofdzakelijk habitats die mieren aantrekken en rijk zijn aan dood hout.	Verhogen aandeel holle bomen en staand dood hout	5, 6, 11, 2			O
Middelste bonte specht	<i>Dendrocopos medius</i>	• aanwezigheid in de beboste gebieden van een evenwichtige vertegenwoordiging van verschillende leeftijdsklassen en behoud van grote eikenbomen (meer dan 200 cm omtrek); • aanwezigheid van dode bomen met holtes en groepjes grote bomen. •	Verhogen aandeel holle bomen en staand dood hout	5, 6, 11, 12			O
Meervleermuis	<i>Myotis dasycneme</i>	• Zie het "Vleermuizen algemeen"-gedeelte verder in de tabel.	Zie habitat 3150	1, 2, 8			O

Instandhoudingsdoelstellingen voor de soorten van gewestelijk belang (Bijlage II.4)							
Naam	Wetensch. Naam	Ecologische vereisten van de soort	Specifieke maatregelen voor het deelgebied				
			Beheermaatregel	Locatie/zone	Tijdstip/termijn	Opmerking	Type maatregel*
Steenmarter	<i>Martes foina</i>	• aanwezigheid van schuilplaatsen; • aanwezigheid van stadsbiotopen en landschapselementen die toelaten de ecologische samenhang van het Natura 2000-netwerk en het Brusselse ecologische netwerk te verbeteren; • aanwezigheid van boomgaarden en fruitbomen.	Voorzien van schuilplaatsen: aanleg van takkenhopen	11		Zie soortenfiche	R+O
Eikelmuis	<i>Eliomys quercinus</i>	• aanwezigheid van schuilplaatsen; • aanwezigheid van boomgaarden en fruitbomen; • aanwezigheid van een overwinteringshabitat; • aanwezigheid van stadsbiotopen en lineaire landschapselementen die toelaten de ecologische samenhang van het Natura 2000-netwerk en het Brusselse ecologische netwerk te verbeteren.	Plaatsing nestkasten	5, 11		Zie soortenfiche	R
Huiszwaluw	<i>Delichon urbica</i>	• aanwezigheid van moddergebieden nabij de voortplantingskernen; • aanwezigheid van stadsbiotopen en landschapselementen die toelaten de ecologische samenhang van het Natura 2000-netwerk en het Brusselse ecologische netwerk te verbeteren.		1, 2a, 7		Zie soortenfiche	
Oeverzaluw		• aanwezigheid van een goede waterkwaliteit in de waterlopen en grote wateroppervlakten; • beschermen van de nestgebieden tegen verstoring en vernieling; • in stand houden of ontwikkelen van nest- en foerageergebieden langs beken en vijvers.	Zie habitat 3150	1, 2a, 7		Zie soortenfiche	R+O
Boerenzwaluw	<i>Hirundo rustica</i>	• aanwezigheid van vee; • aanwezigheid van stallen die toegankelijk zijn voor de soort; • aanwezigheid van kale, vochtige leemgrond nabij de nestgebieden; • aanwezigheid van stadsbiotopen en landschapselementen die toelaten de ecologische samenhang van het Natura 2000-netwerk en het Brusselse ecologische netwerk te verbeteren.		1, 2a, 7		Zie soortenfiche	
Hazelworm	<i>Anguis fragilis</i>	• aanwezigheid van plaatsen die thermoregulatie toelaten (zonnige en schaduwrijke gebieden); • aanwezigheid van overwinteringsgebieden; • aanwezigheid van stadsbiotopen en landschapselementen die toelaten de ecologische samenhang van het Natura 2000-netwerk en het Brusselse ecologische netwerk te verbeteren.	Voorzien van schuilplaatsen	5, 6, 11, 12		Zie soortenfiche	O

Instandhoudingsdoelstellingen voor soorten die strikt worden beschermd op het gehele grondgebied van het Gewest (bijlage II.2 en II.3 op basis van artikel 40, §4 van de ordonnantie)							
Naam	Wetensch. Naam	Ecologische vereisten van de soort	Specifieke maatregelen voor het deelgebied				
			Beheermaatregel	Locatie/zone	Tijdstip/termijn	Opmerking	Type maatregel*

Vleermuizen algemeen	Chiroptera	• aanwezigheid van stadsbiotopen en landschapselementen die toelaten de ecologische samenhang van het Natura 2000-netwerk en het Brusselse ecologische netwerk te verbeteren; • aanwezigheid van bomen met holtes, staand dood hout en oude of wegwijnende bomen; • aanwezigheid van een boshabitat met gediversifieerde horizontale en verticale structuur; • beperkte lichtvervuiling; • doorgangen onder en boven de weg- en spoorweginfrastructuur; • beschikbaarheid van verblijfplaatsen in gebouwen en onderaardse gewelven; • bescherming van de bestaande verblijfplaatsen en creëren of inrichten van nieuwe verblijfplaatsen in gebouwen en onderaardse gewelven, in het bijzonder daar waar de aanwezigheid van vleermuizen bevestigd werd, waaronder met name: - Rood Klooster, Priorij (zolder), boerderij (kelders), ondergrondse kelder achteraan de boerderij; oude ijskelder domein Huart; - Massartuin: oude overloop van de vijver; - Tournay-Solvaypark: ijskelder en kelders van het kasteel; - Vuursteendomein: voormalige garage; - Kelders van het oude kasteel van het Clos des Chênes; - Onderaardse gewelven onder de Lorrainedreef, de Ring R0 en de spoorweglijn 161 in het Zoniënwoud; • - onderaardse gangen specifiek gebouwd voor vleermuizen in het kader van de verbreding van spoorlijn 161 in het Zoniënwoud; - Ter Kamerenbos: onderaards gewelf.	Beheer bosjes en perken Beperken verlichting, Analyse onthardingspotentieel Generaal Baron Empainlaan	5, 6, 11, 12, 13			O
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>	• aanwezigheid van stadsbiotopen en landschapselementen die toelaten de ecologische samenhang van het Natura 2000-netwerk en het Brusselse ecologische netwerk te verbeteren; • verzekeren van het behoud van de diversiteit van de potentiële prooien; • aanwezigheid van gangen of bruggen ter hoogte van alle drukke verkeerswegen die SBZ I doorkruisen.	Voorzien van schuilplaatsen, Analyse onthardingspotentieel Generaal Baron Empainlaan	5, 6, 11, 12, 13		Zie soortenfiche	R+O
Wezel	<i>Mustela nivalis</i>	• aanwezigheid van stadsbiotopen en landschapselementen die toelaten de ecologische samenhang van het Natura 2000-netwerk en het Brusselse ecologische netwerk te verbeteren; • verzekeren van het behoud van de diversiteit van de potentiële prooien; • aanwezigheid van gangen of bruggen ter hoogte van alle drukke verkeerswegen die SBZ I doorkruisen.	Voorzien van schuilplaatsen	5, 6, 11, 12		Zie soortenfiche	R+O
Waterspitsmuis	<i>Neomys fodiens</i>	• aanwezigheid van een netwerk van zonnige waterhabitats met vegetatie van natuurlijke waterbiocenoses (diepe poelen, vijvers, rietvegetaties, enz.) en landhabitats (struikheggen, grasstroken, houtstapels, steenhopen, bosjes, enz.) binnen een perimeter die is aangepast aan de behoeften van de soort. • natuurlijke aard van de oevers en de bedding van de waterloop.	Zie beheer graslanden en habitat 3150	Hele deelgebied			O
Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>	• aanwezigheid van een hoge en dichte grasachtige vegetatie, zoals boszomen, rietvegetaties, diverse ruigten en hooilanden; • aanwezigheid van schuilplaats voor de winter; • aanwezigheid van stadsbiotopen en landschapselementen die toelaten de ecologische samenhang van het Natura 2000-netwerk en het Brusselse ecologische netwerk te verbeteren.	Zie beheer graslanden en perken	4, 5, 6, 11, 12		Zie soortenfiche	O
Havik	<i>Accipiter gentilis</i>	• aanwezigheid van tijdelijke en/of vaste open plekken in het Zoniënwoud; • beschermen van de omgeving van de nestbomen tegen recreatiedruk en vernieling; • aanwezigheid van verouderingseilanden rond nestgebieden.					
Waterral	<i>Rallus aquaticus</i>	• aanwezigheid van strookvormige of uitgestrektere rietzones langs oevers die nog voldoende open water overlaten.	Zie habitat 3150 en oever	1, 2a, 7			O
Kleine karekiet	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	• aanwezigheid van rietvegetaties met stroken riet langs oevers van vijvers en waterlopen; • geen aanzienlijke en snelle veranderingen van het waterpeil tijdens de broedperiode;	Zie habitat 3150 en oever	1, 2a, 7, 8			O
Bosrietzanger	<i>Acrocephalus palustris</i>	• aanwezigheid van open gebieden met dichte, grasachtige vegetatie, voorzien van struiken en andere kleine landschapselementen; • aanwezigheid van randen met struikmantel en dichte graszoom met grote brandnetels op de open plaatsen en in de bosranden.	Zie beheer graslanden en perken	4, 5, 6, 11, 12		Zie soortenfiche	O

Braamsluiper	<i>Sylvia curruca</i>	• aanwezigheid van inheemse hagen of grote massieven van doornstruiken, of hun heraanplanting, in een halfopen omgeving; • aanwezigheid van stadsbiotopen en lineaire landschapselementen die toelaten de ecologische samenhang van het Natura 2000-netwerk en het Brusselse ecologische netwerk te verbeteren. • aanwezigheid van open gebieden met grasachtige vegetatie, voorzien van dichte struiken en dan met name van het doornige type.	Zie beheer graslanden en perken	4, 5, 6, 11, 12			O
Grasmus	<i>Sylvia communis</i>	• aanwezigheid van inheemse hagen of bosjes doornstruiken, of hun heraanplanting, langs weiden en hooilanden; • aanwezigheid van stadsbiotopen en lineaire landschapselementen die toelaten de ecologische samenhang van het Natura 2000-netwerk en het Brusselse ecologische netwerk te verbeteren.	Zie beheer graslanden en perken	4, 5, 6, 11, 12			O
Kleine watersalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>	• aanwezigheid van een goede waterkwaliteit in de waterlopen en -oppervlakken; • verwezenlijking van een verbinding met de op dit ogenblik bestaande populaties nabij de rand van het Gewest; • geringe of onbestaande visdichtheid; • aanwezigheid van een netwerk van zonnige waterhabitats met vegetatie van natuurlijke waterbiocenoses (diepe poelen, vijvers, enz.) en landhabitats (struikheggen, grasstroken, houtstapels, steenhopen, bosjes, enz.) binnen een perimeter die is aangepast aan de behoeften van de soort; • handhaving van een variabele waterdiepte met behoud van een open deel van het watervlak; • afwezigheid van exotische schildpadpopulaties.	Zie beheer perken en habitat 3150 Voorzien van schuilplaatsen	Hele deelgebied		Zie soortenfiche	
Vinpootsalamander	<i>Lissotriton helveticus</i>	• aanwezigheid van een goede waterkwaliteit in de waterlopen en -oppervlakken; • verwezenlijking van een verbinding met de op dit ogenblik bestaande populaties nabij de rand van het Gewest; • geringe of onbestaande visdichtheid; • aanwezigheid van een netwerk van zonnige waterhabitats met vegetatie van natuurlijke waterbiocenoses (diepe poelen, vijvers, enz.) en landhabitats (struikheggen, grasstroken, houtstapels, steenhopen, bosjes, enz.) binnen een perimeter die is aangepast aan de behoeften van de soort; • handhaving van een variabele waterdiepte met behoud van een open deel van het watervlak; • afwezigheid van exotische schildpadpopulaties.	Zie beheer perken en habitat 3150 Voorzien van schuilplaatsen	Hele deelgebied		Zie soortenfiche	
Alpenwatersalamander	<i>Ichthyosaura alpestris</i>	• aanwezigheid van een goede waterkwaliteit in de waterlopen en -oppervlakken; • verwezenlijking van een verbinding met de op dit ogenblik bestaande populaties nabij de rand van het Gewest; • geringe of onbestaande visdichtheid; • aanwezigheid van een netwerk van zonnige waterhabitats met vegetatie van natuurlijke waterbiocenoses (diepe poelen, vijvers, enz.) en landhabitats (struikheggen, grasstroken, houtstapels, steenhopen, bosjes, enz.) binnen een perimeter die is aangepast aan de behoeften van de soort; • handhaving van een variabele waterdiepte met behoud van een open deel van het watervlak; • afwezigheid van exotische schildpadpopulaties.	Zie beheer perken en habitat 3150 Voorzien van schuilplaatsen	Hele deelgebied		Zie soortenfiche	
Kleine vuurvliinder	<i>Lycaena phlaeas</i>	• aanwezigheid van bloemenweiden op arme gronden; • aanwezigheid van waardplanten voor de soort.	Zie beheer graslanden en perken	4, 5, 6, 11, 12		Zie soortenfiche	
Koevinkje	<i>Aphantopus hyperantus</i>	• behoud of ontwikkeling van grasachtige open gebieden, voorzien van hagen en bosjes inheemse doornstruiken; • aanwezigheid van waardplanten voor de soort; • aanwezigheid van stadsbiotopen en lineaire landschapselementen die toelaten de ecologische samenhang van het Natura 2000-netwerk en het Brusselse ecologische netwerk te verbeteren.	Zie beheer graslanden en perken	4, 5, 6, 11, 12		Zie soortenfiche	
Dichte wespenorchis	<i>Epipactis phyllanthos</i>	• beschermen van de habitats van deze orchidee en kanaliseren van het publiek.	Zie beheer graslanden en perken	4, 5, 6, 11, 12			
Bosorchis	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	• beschermen van de habitats van deze orchidee en kanaliseren van het publiek	Zie beheer graslanden en perken	4, 5, 6, 11, 12			

Gevlekte orchis	<i>Dactylorhiza maculata</i>	• beschermen van de habitats van deze orchidee en kanaliseren van het publiek.	Zie beheer graslanden en perken	4, 5, 6, 11, 12			
Bijenorchis	<i>Ophrys apifera</i>	• beschermen van de habitats van deze orchidee en kanaliseren van het publiek.	Zie beheer graslanden en perken	4, 5, 6, 11, 12			
Maatregelen met ruime toepassing niet specifiek toe te wijzen aan één habitat of soort van communautair of gewestelijk belang							
Beheerdoelstelling		Beheermaatregel	Locatie/zone	Tijdstip/termijn	Opmerking		Type maatregel*
Parkzone: perken met struiken en bomen		Regulier parkbeheer: onderhoudssnoei en veiligheidskappen. Beheer van het bomenpatrimonium in functie van (1) een soortensamenstelling die karakteristieke en habitatypische soorten integreert, (2) de historische context van de parkaanleg en haar soortensamenstelling respecteert en (3) toewerkt naar een verhoogde weerbaarheid t.a.v. de gevolgen van de klimaatverstoring.	11	Jaarlijkse VTA	De IHDs, bijlage 6 en bijlage 7 vormen de leidraad voor een geïntegreerd beheer van het bomenpatrimonium.		O
		Selectieve hoogdunning en spontane ontwikkeling struiklaag	5	6 jaarlijks	Verwijderen naaldhout met respect voor de historische en landschappelijke kenmerken van het gebied.		R+O
Parkzone: graslanden		Maaibeheer 2x jaarlijks	3, 4, 9, 10	Half juni – half juli en sept	Verschralen van de graslanden		O
Menselijke verstoring beperken		Analyse onthardingspotentieel Generaal Baron Empainlaan	13		Versmallen/opbreken verharding tot wandelpadbreedte, verlichting verwijderen.		R

*O=onderhoud, R=restauratie/verbetering

4.2 BEHEER VAN INVASIEVE EXOTEN

Voor invasieve exoten, vermeld in bijlage IV van de natuurordonnantie en op de Europese lijst, geldt het 'early warning/rapid response' systeem. Binnen de Europese verordening 'Invasieve Uitheemse soorten' (1143/2014) wordt gefocust op een drietrapsaanpak. Preventie is de meest kosteneffectieve benadering. Vervolgens is het van belang de invasieve exoot snel te signaleren en in te grijpen. Een derde stap is het beheren en terugdringen. Het is hierbij belangrijk een zorgvuldige afweging te maken van de haalbaarheid en wenselijkheid van de bestrijding.

De populaties verwilderde watervogels (Canadese gans, Nijlgans, ...) worden onder controle gehouden door een combinatie van bestrijdingstechnieken, op zowel reproductief als adult niveau. Het wegvangen van individuen tijdens de ruiperiode (eind juni / begin juli), in combinatie met schudden van de eieren tijdens de broedperiode, is de meest efficiënte methode (Beck et al. 2002). Jacht is verboden en een bestrijding met vuurwapens is in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest niet toegelaten. Als noodzakelijke aanvulling hierbij wordt een verbod op het bijvoederen van watervogels ingesteld. Ook handhaving van het verbod moet blijvend worden overwogen. De parkbezoekers worden geïnformeerd via infoborden over de desastreuze gevolgen van het bijvoederen van de eenden voor het vijverecosysteem. Optioneel kan aanvullende informatie worden verstrekt via een maatschappelijke inforonde of een maatschappelijk overleg.

Exotische amfibieën of reptielen worden onmiddellijk weggevangen indien ze worden opgemerkt en ook uitheemse waterplanten worden verwijderd (early warning rapid response). Er moet vooral vermeden worden dat met ruimingswerken wortelstokken worden verspreid.

De populatie van Bruine Amerikaanse Dwergmeerval kan in principe goed gecontroleerd worden door tijdelijke drooglegging van de vijvers. Probleem is echter dat de vijvers goed met elkaar verbonden zijn, zodat herkolonisatie heel snel kan gebeuren. Dit feit is echter ook heel positief voor de inheemse fauna die na drooglegging van een vijver snel kan terugkeren. Werken met grote dubbele schietfauken kan zeer efficiënt zijn om vrij selectief Bruine Amerikaanse Dwergmeerval af te vangen, zonder veel impact op de inheemse vissen (Louette et al. 2004).

Eventueel wordt de rieten opstand op de houten beplanking op de zuidwestoever van de Grote vijver verder doorgetrokken:

- naar het oosten aan de zuidoever: jaarrond tot de populatie beduidend afneemt
- naar het noorden op de westoever: enkel in de wintermaanden als er geen bootjes varen, in de zomermaanden is deze minder nodig. Dan zouden de bootactiviteiten de eenden voldoende moeten verstoren. Die opstaande rand is ook niet compatibel met de landingsplaats voor de bootjes.

4.3 BEHEER VAN DE VIJVERS

De natuurlijke inrichting van een deel van de oevers van beide vijvers is de belangrijkste maatregel die men ten aanzien van de natuurlijkheid van beide vijversystemen dient te nemen. Dit met respect voor de landschappelijke lijn en historische context. De wintermaanden zijn de meest aangewezen periode.

Hieronder vermelde ingrepen worden prioritair voorzien op plaatsen waar er geen belangrijke impact is op de landschappelijke lijn, bijvoorbeeld de integratie van zacht glooiende oevers die niet zichtbaar zijn vanuit het hoofdperspectief. In zones die zichtbaar zijn vanuit het hoofdperspectief kan de aanleg van beplante eilanden langs de oevers, alsook de aanleg van enkele ondiepe zones deze natuurdoelen mee ondersteunen met behoud van de oorspronkelijke oeverprofielen en het zicht op de oevers van de vijver.

Aan de noordoostelijke oever van de Grote Mellaertsvijver worden de aanwezige damplanken verwijderd en wordt het slib van de vijver tegen de oever aangezet met een dikte van minimum 5 cm (zone 1). Tegelijkertijd kan een actieve afschuining aangewezen zijn, maar zou anderzijds ook autonome oeverontwikkeling kunnen plaatsvinden, zonder bijkomende ingreep.

Op de Kleine Mellaertsvijver werd de noordelijke oever bij de herinrichting in 2009 niet van natuurstenen of van een andere oeverversteving voorzien. De oever werd evenwel vrij steil afgeschuind. Er is hier intussen ook al een smalle strook vochtige ruigte (zones 7, Figuur 1-4). De aanleg van een drassige vooroever zal de vegetatieontwikkeling in hier stimuleren. De grond hiervoor kan komen uit een slilbruiming bij drooglegging of van

het verder uitdiepen van de diepere zone in het noorden van de Kleine vijver. Zo'n diepere zone is een meerwaarde in het watersysteem omdat hierin deeltjes en nutriënten kunnen bezinken en niet meer opwervelen. Ze bieden voor vis en ander waterleven ook een koelere zone bij opwarming van de ondiepe delen van de vijver en dragen zo bij aan de diversiteit.

Ten aanzien van de aanwezige waterrecreanten op de Grote Mellaertsvijver zullen vlotters aangeven dat de zone 2a niet bevaarbaar is. Mogelijk kunnen die vlotters ook vorm gegeven worden met drijvende vegetatie eilandjes, maar dan moet wel vermeden worden dat dat broedeilanden voor Nijlganzen (of te grote aantallen meerkoeten) worden.

De intensiteit van de sportvisserij op de Kleine Mellaertsvijver lijkt al beperkt het laatste decennium. Het uitzetten van vis en het bijvoederen blijven verboden. Er mag alleen gevist worden vanop de zuidoostelijke oever.

Op de Grote Mellaertsvijver blijft het verbod op uitzetten van vis van toepassing.

Periodieke drooglegging om de 10 tot 15 jaar is een maatregel met bewezen nut om de slibopbouw te verminderen en de nutriëntenrijkdom van het systeem te reduceren. De actuele gemiddelde sliblaagdikte in de vijvers bedraagt ongeveer 70 cm, dat is 1/3de van de vijverdiepte (mond. med. Blauw Netwerk Leefmilieu.Brussels). Reductie van de sliblaag kan via slibuiming (zeer dure en ingrijpende maatregel) of biomanipulatie (ook relatief duur). Deze maatregelen worden enkel weloverwogen en met lange tussenperiodes toegepast.

De controle van de exotenpopulatie van eendachtigen wordt hierboven beschreven.

4.4 BEHEER VAN DE GRASLANDEN

Ten aanzien van het natuurdoeltype Dotterbloemgrasland, de ecologische zone ten oosten van de Grote Mellaertsvijver (zone 3), dient éénmaal te worden gemaaid tussen half juli en half augustus met afvoer van het maaisel. Het lokaal afplaggen en stapelen van de zodes als aanzet tot terrasjes kan overwogen worden (kleinschalig experiment). Als hiermee een bredere zone vernat kan worden, kan dit uitgebreid worden. Als ecologische verbetering, maar vooral als een speels parkelement om de bezoekers te wijzen op het kwelwater, zou het wandelpad in de kwelzone op een vlonder kunnen geleid worden, met ernaast een stapstenenwaadplaats, op de plaats waar het kwelwater nu over het asfaltpad stroomt. Als aan de zijde van de vijver deze zone kan overgaan in de ecologische vijver en oeverzone (1 en 2a), wordt de gehele gradiënt zichtbaar.

De drogere Glanshaver-/Struisgraslanden langsheen, en ten zuiden van, de Kleine Mellaertsvijver worden twee maal per jaar gemaaid. Een eerste keer tussen half juni en half juli en een tweede maal tussen half september en half oktober. Ten aanzien van een verschraving wordt het maaisel afgevoerd. Ook de drogere gazons in het oosten van het deelgebied (zone 4 en 9) worden op deze manier gemaaid met afvoer.

De Zilverschoongraslanden langsheen de Grote Mellaertsvijver worden behouden door een handhaving van het huidige, frequente, gazonbeheer, maar de frequentie wordt zo laag mogelijk gehouden (zone 10). Er worden ook maatregelen genomen om de eendenpopulatie laag te houden (zie hoger).

4.5 PARKBEHEER

Regulier parkbeheer wordt toegepast over een grote oppervlakte binnen het deelgebied. Onderhoudssnoei is noodzakelijk ten aanzien van de voorkomende, vaak aangeplante, boomsoorten. Bij heraanplant van bomen moet dit steeds in functie van (1) een soortensamenstelling die karakteristieke en habitatypische soorten integreert, (2) de historische context van de parkaanleg en haar soortensamenstelling respecteert en (3) toewerkt naar een verhoogde weerbaarheid t.a.v. de gevolgen van de klimaatverstoring.

Belangrijke aandachtspunten voor deelgebied IB6 voor vleermuizen, vogels en ongewervelden zijn:

- Behoud van holle bomen en staand dood hout. Het actuele, vrijwel onbestaande aanbod moet uitgebreid worden, gezien het feit dat vleermuiskolonies regelmatig verhuizen en er, afhankelijk van de groepsgrootte, vleermuissoort en seizoen, verschillende holtetypes worden gebruikt. Bovendien is er een sterke concurrentie doordat ook andere organismen gebruik maken van holten (Van der Wijden &

Verkem, 2004). Zo is de aanwezigheid van holle bomen ook van belang voor eekhoorn (*Sciurus vulgaris*) en maakt ook halsbandparkiet een algemene exoot in het Brusselse gebruik van holtes. Een mogelijk geschikte zone is de zuidelijke omgeving van de Kleine vijver en de grens met deelgebied IB5.

- Het voorzien van nestkasten (zomerverblijfplaatsen) voor vleermuizen kan gehandhaafd blijven. Ze zijn een welkome aanvulling op het staande dode hout, waartoe gezien de smalle parkstroken tussen wegen en parkpaden wel kansen zijn, maar toch enigszins beperkt.
- Als er lokaal aanplantingen zouden gebeuren ter aanvulling/vervanging van parkaanplanten, zijn sleedoorn (*Prunus spinosa*), sporkehout (*Frangula alnus*), iep (*Ulmus sp.*) en boswilg (*Salix caprea*) en grauwe wilg (*Salix cinerea*) aan te raden. Deze wilgen zijn waardplant voor de soort van gewestelijk belang: grote weerschijnvlinder (*Apatura iris*). Sleedoorn is waardplant voor de soort van gewestelijke belang sleedoornpage (*Thecla betulae*), iep voor iepenpage (*Satyrus w-album*). Sporkehout is een zeer waardevolle all-round voedsel- en waardplant voor talrijke insecten. Volgende inheemse soorten zijn ook geschikt ter vervanging: Zomereik (*Quercus rubra*), Haagbeuk (*Carpinus betulus*), Eenstijlige meidoorn (*Crataegus monogyna*), Gelderse roos (*Viburnum opulus*), Wilde lijsterbes (*Sorbus aucuparia*), Zoete kers (*Prunus avium*), Rode kornoelje (*Cornus sanguinea*), Hazelaar (*Corylus avellana*), Spaanse aak (*Acer campestre*), Linde (*Tilia cordata*). Bij vervangingen – die nodig zouden kunnen zijn na uitval van bepaalde bomen – moet steeds rekening gehouden worden met de landschappelijke, esthetische en historische rol die de bestaande bomen speelden binnen de context van het deelgebied.
- Omdat de grasvelden aan de Grote vijver en ten oosten ervan (zones 10 en 4), (vrij) recent nog grotendeels of uitsluitend als gazons beheerd werden, moet het maaibeheer nog in belangrijke mate gericht zijn op het afvoeren van biomassa van dominante grassen via maaibeurten relatief vroeg in het groeiseizoen (bv. net voor de bloei van de dominante grassoort – veelal einde mei begin juni). Dit gaat op een aantal plaatsen nog voor op het sparen van bloeiwijzen van bloemplanten. Als in de toekomst (en plaatselijk nu al) de verschraving ver genoeg gevorderd is, kunnen een of twee maaibeurten later op het jaar volstaan.
- Een aandachtspunt voor ongewervelden (teunisbloempijlstaart (*Proserpinus proserpina*), koevinkje (*Aphantopus hyperantus*), kleine vuurvinder (*Lycaena phlaeas*) en andere en ook vogels is dat in de graslanden lokaal voldoende ruigere en rijk bloeiende en zaad zettende vlekken worden gespaard bij het maaien tot een late maaibeurt, of zelfs tot een volgend jaar. De zone 3 kan als aanvulling op de zones 4 en 9 zeker een rol spelen.

5 VRIJSTELLINGEN OP VERBODSBEPALINGEN

Alle handelingen en werken die voortvloeien uit dit beheersplan en die nodig zijn voor het ecologisch beheer van het gebied om de instandhoudingsdoelstellingen te bereiken, zijn onderworpen aan een vrijstelling van de verbodsbepalingen van artikel 12 van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 24 september 2015 tot aanwijzing van het Natura 2000-gebied - SBZ IB6 "Mellaertsvijvers", in toepassing van artikel 47, §2, van de ordonnantie van 1 maart 2012 betreffende het natuurbehoud.

6 LITERATUUR

Beheerplan van het Brusselse Zoniënwood, Boek II – Beheerdoelstellingen en -maatregelen. Ontwerp

Gryseels M (2002). La Directive Habitat 92/43/CEE dans la Region Bruxelloise - zones spéciales de conservation- Dossier technique et scientifique, 70p. + annexes

Lodts M & Indeherberg M (2006) Beheerplan voor Natura 2000-gebied in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Gebied IB6 Mellaertsvijvers. Rapport Aeolus i.o.v. BIM

Louette G, Declerck S, De Bie T, Van Thuyne G & De Meester, L (2004). De Bruine Amerikaanse Dwergmeerval in Vlaanderen: historie, ecologie en beheer. Natuur.focus 3(2): 46-50.

Weiserbs A & Jacob J-P (2007). Atlas des oiseaux nicheurs de Bruxelles, 2000-2004, Aves

Informatiebronnen beschikbaar gesteld door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest:

- Inventaris van de merkwaardige bomen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. (<http://bomen-inventaris.irisnet.be/index.php>)
- Register van het gevrijwaard erfgoed. (<http://erfgoed.brussels/ontdekken/register-van-het-gevrijwaard-erfgoed>)
- Hemels Brussel/Bruciel. Geoportaal met historische luchtfoto's (<http://hemels.brussels/>)
- BruGis. Geoportaal met o.a. beschermde landschappen, merkwaardige bomen en de Natura 2000 sites en habitats. (<https://mybrugis.irisnet.be>)
- IBGEBIM. Geoportaal van de biodiversiteit in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. (<http://geoportal.ibgebim.be/webgis/biodiversiteit.phtml?langtype=2067>)

Soortenfiches voor beheer

(https://document.environnement.brussels/opac_css/elecfile/20191015Doelsoortenbeheer_nl.pdf)

7 BIJLAGEN

Bijlage 1: Kadasterpercelen

Bijlage 2: Bepalingen met betrekking tot Patrimonium in deelgebied IB6

Bijlage 3: De rol en het belang van de deelgebieden voor de coherentie van Speciale Beschermingszone I

Bijlage 4: Fotobijlage deelgebied IB6

Bijlage 5: Kaartenbundel

7.1 BIJLAGE 1: KADASTERPERCELEN

Voor de identificatie van de kadastrale percelen wordt de code APNC_MAPC gebruikt in de versie URBIS_V2_2011A2 van het kadaster.

Deel-gebied	Naam	code "APNC_MAPC"	Opp. Kadaster perceel (ha)	% Natura 2000	Opp. (ha) binnen Natura 2000	Statuut eigenaar
IB6	MELLAERTSVIJVERS	21682_C_0026_C_000_02	0,92	100,0%	0,92	Brusselse Hoofdstedelijk Gewest
IB6	MELLAERTSVIJVERS	21682_C_0026_E_000_02	0,02	100,0%	0,02	Brusselse Hoofdstedelijk Gewest
IB6	MELLAERTSVIJVERS	21682_C_0026_G_000_02	1,12	100,0%	1,12	Brusselse Hoofdstedelijk Gewest
IB6	MELLAERTSVIJVERS	21682_C_0028_D_000_02	0,23	100,0%	0,23	Privé
IB6	MELLAERTSVIJVERS	21682_C_0030_E_000_00	3,85	100,0%	3,85	Brusselse Hoofdstedelijk Gewest
IB6	MELLAERTSVIJVERS	21682_C_0030_G_000_00	2,47	100,0%	2,47	Brusselse Hoofdstedelijk Gewest
IB6	MELLAERTSVIJVERS	21682_C_0030_H_000_00	0,47	100,0%	0,47	Privé

7.2 BIJLAGE 2: BEPALINGEN MET BETREKKING TOT PATRIMONIUM IN DEELGEBIED IB6

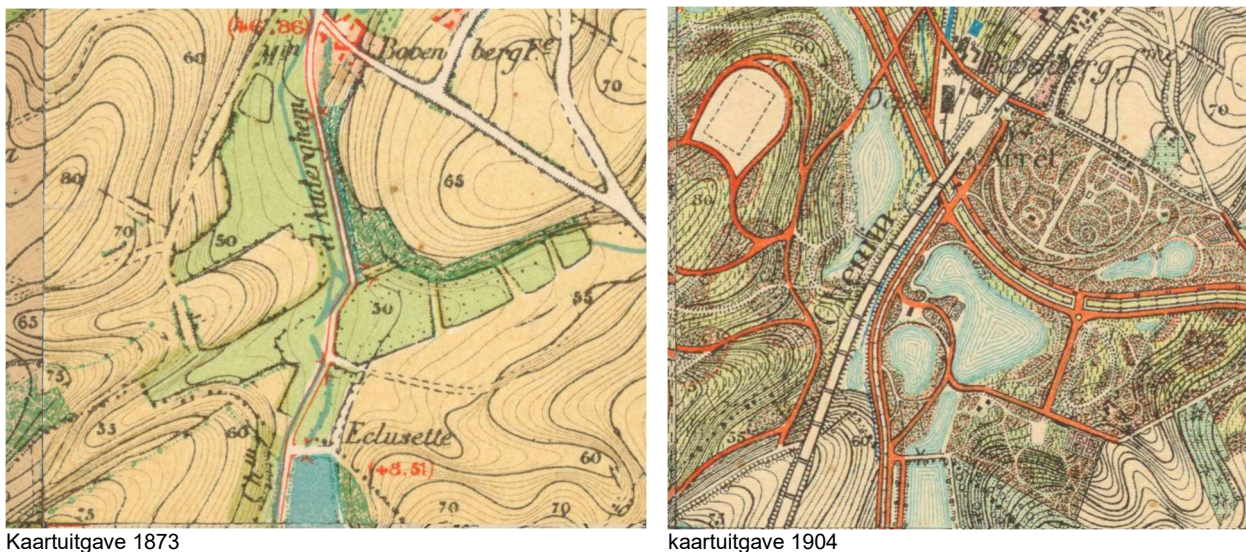
Beknopte geschiedenis

De geschiedenis van de Mellaertsvijvers is nauw verbonden met de geschiedenis van het Woluwepark en de aanleg van de Tervurenlaan (1895).

De vijvers zijn genoemd naar François Mellaerts en zijn vrouw, die er in 1883, nadat zij verschillende landbouwpercelen in Woluwe had verworven van de Burgerlijke Godshuizen van Brussel, hun huis liet bouwen en twee vijvers liet graven.

In 1898 gaf François Mellaerts bijna 4 ha af aan Edmond Parmentier voor de aanleg van het Woluwepark en de aanpassing van de rivierbedding. Vervolgens werd afgesproken dat het huis zou worden gesloopt na de aanleg van een nieuw huis op "twaalf meter van de nieuwe weg". Dit huis staat er nog altijd, langs de Vorstlaan. De notariële akte van die tijd bevat enkele interessante details. De Staat verbond zich ertoe de vijvers en de omgeving te onderhouden in ruil voor het toegankelijk maken van het gebied voor het publiek door het openen van een restaurant en pleziervaart, kanotochtjes op de grootste van beide vijvers. Ook werd het verbod op zwemmen en op de bouw van gebouwen die het zicht op het terrein kunnen belemmeren, hierin gespecificeerd.

Met de aanleg van de spoorlijn en van de Vorstlaan tussen 1901 en 1910 werden de vijvers gescheiden van het Woluwepark. Daarna is de layout van de vijvers en de paden niet meer wezenlijk gewijzigd (Figuur 7-1). Een parkdeel ten oosten van de Avenue Marquis de Villalobar werd nog in de jaren 1950-1960 volgebouwd. Een aantal parkbomen zijn sinds de aanleg tot grote afmetingen kunnen uitgroeien (zie Bijlage 7.2 inventaris opmerkelijke bomen). Aan de oostzijde zijn naaldboomgroepen van Grove den (*Pinus sylvestris*) en lork (*Larix* sp.).

Figuur 7-1: Historische kaarten van vóór en na de aanleg van Woluwepark (en domein Mellaerts), Tervurenlaan, Vorstlaan en spoorweg (Dépôt de la Guerre, Militair Geografisch Instituut, NGI via Cartesius.be)

Landschapsbescherming

Het gebied is op 18/11/1976 bij koninklijk besluit de Belgische Staat gerangschikt als landschap 'de vijvers Mellaerts te Sint-Pieters-Woluwe'.

Besluit

Artikel 1.- Worden gerangschikt als landschap, overeenkomstig de bepalingen van artikel 6 van de wet van 7 augustus: bekend op het kadaster gemeente Sint-Pieters-Woluwe, sectie C n26C/2, 28C/2, 30E, 30F, 26E/2, 26F/2.

De grenzen van het geklasseerd landschap zijn op bijgevoegd plan afgebakend met een zwarte lijn.

Artikel 2.- De beperkingen die dienen gesteld te worden aan het eigendomsrecht en die vereist worden door het nationaal belang, zijn de volgende:

Het is verboden zonder voorafgaande toelating verleend overeenkomstig de bepalingen van artikel 6 van voormelde wet van 7 augustus 1931:

1° enigerlei grond-bouw-of opgravingswerken uit te voeren, steengroeven te openen of uit te baten, over te gaan tot boringen, delvingen van putten en in het algemeen tot al de werken welke aard zijn om het uitzicht van het terrein of van de gewassen te wijzigen;

2° op enigerlei wijze de loop van de waters in het landschap te wijzigen oen in waterlopen of in de ondergrond bij middel van sterfputten, stoffen te storten van aard om de zuiverheid van de waters te bederven en alzo de samenstelling van fauna en flora te beïnvloeden;

3° eieren te nemen of nesten te vernietigen;

4° bomen en planten te vellen, te vernietigen, te ontwortelen of te beschadigen; het normaal onderhoud van beplantingen blijft evenwel toegelaten binnen de perken gesteld door het plaatselijk bestuur van Waters en Bossen;

5° papieren, vaten of enigerlei afval of overblijfselen achter te laten of te werpen;

6° enig voertuig te stationeren of te parkeren zelfs op de berijdbare wegen behalve op de plaatsen daaromtrent voorbehouden;

7° palen of masten te planten bestemd voor het overbrengen van elektrische energie of tot elk ander gebruik;

8° enigerlei publiciteit aan te brengen uitgezonderd deze welke onontbeerlijk is voor de uitbating van het restaurant;

9° nieuwe gebouwen op te richten of de bestaande gebouwen te wijzigen zonder dat de plannen voorafgaand aan het advies van de Koninklijke Commissie voor monumenten en landschappen werden voorgelegd en door de hogere instantie werden goedgekeurd.

Art. 3 – Onze minister van Franse Cultuur en onze minister van Nederlandse cultuur worden belast met de uitvoering van dit besluit.

Opmerkelijke bomen

In het domein werden 16 bomen opgenomen in de inventaris van het natuurlijk erfgoed als 'merkwaardige boom'. In Figuur 7-2: Inventaris van de opmerkelijke bomen (bron: <https://mybrugis.irisnet.be/brugis/#/>). Rode kruisjes duiden op bomen die niet meer aanwezig zijn. Op basis van de ID-nummers kan u in de onderstaande tabel meer info terugvinden over de bomen. Niet alle bomen zijn echter op de kaart opgenomen. Tabel 7-1 is een overzicht opgenomen. Op Figuur 7-2 staat de locatie van deze bomen aan de hand van hun ID opgenomen.

Figuur 7-2: Inventaris van de opmerkelijke bomen (bron: <https://mybrugis.irisnet.be/brugis/#/>). Rode kruisjes duiden op bomen die niet meer aanwezig zijn. Op basis van de ID-nummers kan u in de onderstaande tabel meer info terugvinden over de bomen. Niet alle bomen zijn echter op de kaart opgenomen.

Tabel 7-1: Inventaris van de merkwaardige bomen in deelgebied Mellaertsvijvers (Bron: <http://bomen-inventaris.irisnet.be/index.php?text=77>).

ID	soort	status	positie	beplanting	omtrek (cm)	hoogte (m)	diameter van de kroon (m)
2668	Salix alba Gewone wilg	Verdwenen boom			453		
2657	Acer saccharinum Witte esdoorn	Geïntervieweerd maar geveld	Boom zichtbaar vanaf de weg	Groep van minder dan 5 bomen	428	24	21
2658	Acer saccharinum Witte esdoorn	Geïntervieweerd maar geveld	Boom zichtbaar vanaf de weg	Groep van minder dan 5 bomen	426	25	22
2659	Acer saccharinum Witte esdoorn	Geïntervieweerd maar geveld	Boom zichtbaar vanaf de weg	Groep van minder dan 5 bomen	349	25	25
2669	Salix alba Gewone wilg	Op de wetenschappelijke inventaris	Boom deels zichtbaar vanaf de weg	Alleenstaande boom	338	25	23
2666	Populus x canescens Grauwe Abeel	Geïntervieweerd maar geveld	Boom zichtbaar vanaf de weg	Groep van minder dan 5 bomen	335	25	21
2670	Fagus sylvatica f. pendula Treurbeuk	Op de wetenschappelijke inventaris	Boom zichtbaar vanaf de weg, bezettende een centrale positie in het landschap.	Groep van minder dan 5 bomen	316	20	16
2661	Aesculus hippocastanum 'Flore Pleno'	Op de wetenschappelijke inventaris			314		
2660	Acer saccharinum var. laciniatum	Op de wetenschappelijke inventaris			308		
2671	Salix x sepulcralis Treurwilg	Op de wetenschappelijke inventaris	Boom deels zichtbaar vanaf de weg	Groep van minder dan 5 bomen	307	20	14
2662	Aesculus hippocastanum 'Flore Pleno'	Op de wetenschappelijke inventaris			295		
2665	Catalpa bignonioides Trompetboom	Op de wetenschappelijke inventaris	Boom onzichtbaar vanaf de weg in (semi)-openbare ruimte	Groep van minder dan 5 bomen	234	15	12
2656	Acer macrophyllum	Op de wetenschappelijke inventaris			198		
2663	Alnus cordata Italiaanse Hartbladige els	Op de wetenschappelijke inventaris			155		

2667	Prunus serrulata 'Gyoiko'	Op de wetenschappelijke inventaris			150		
2664	Betula pendula f. youngii	Op de wetenschappelijke inventaris	Boom onzichtbaar vanaf de weg in (semi)-openbare ruimte	Groep van minder dan 5 bomen	137	12	9

7.3 BIJLAGE 3

DE ROL EN HET BELANG VAN DE DEELGEBIEDEN VOOR DE COHERENTIE VAN SPECIALE BESCHERMINGSZONE I – OVERKOEPELEND DOCUMENT SBZ I

SEPTEMBER 2022

DE ROL EN HET BELANG VAN DE DEELGEBIEDEN VOOR DE COHERENTIE VAN SPECIALE BESCHERMINGSZONE I

Overkoepelend document SBZ I

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	5
2. Situering	6
3. Statuten en beschermingen	8
4. Aanwijzing habitattypes en soorten.....	11
5. Relatief belang van de deelgebieden	14
6. Van toepassing zijnde instandhoudingsdoelstellingen.....	15
7. Landschapsecologie.....	16

TABELLEN

Tabel 1: Staat van instandhouding van de habitats van communautair belang cfr. de Bijlage 3.2 van het aanwijzingsbesluit (toestand bij aanwijzing van het gebied)	11
Tabel 2: Staat van instandhouding van de soorten van communautair belang cfr. de Bijlage 3.2 van het aanwijzingsbesluit (toestand bij aanwijzing van het gebied)	11
Tabel 3: Uitbreidings- en omvormingsdoelstellingen voor de habitats	15
Tabel 4: Uitbreidings- en omvormingsdoelstellingen voor de soorten.....	15

FIGUREN

Figuur 1: Situering deelgebieden van SBZ I.....	7
Figuur 2: Beschermd landschappen en geheel binnen SBZ I	10
Figuur 3: Situering van de SBZ in het Brussels Ecologisch Netwerk, met aanduiden van belangrijke (bestaande of verstoorde) ecologische verbindingen tussen de deelgebieden.....	17
Figuur 4: Potentiële verbindingen buiten de SBZ I.....	18

BE 1000001 – SBZ I: HET ZONIËNWOUDE MET BOSRANDEN EN AANGRENZENDE BEBOSTE DOMEINEN EN DE VALLEI VAN DE WOLUWE – COMPLEX ZONIËNWOUDE – VALLEI VAN DE WOLUWE

1. INLEIDING

Bij de actualisatie van de Natura 2000 beheerplannen voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest worden de deelgebiedbeheerplannen conform gemaakt met de bepalingen van de Ordonnantie van 1/03/2012 en met de betreffende aanwijzingsbesluiten per SBZ. Aangezien ieder beheerplan zich richt op één, of enkele, van de 48 Natura 2000 deelgebieden, bestaat het gevaar dat het algemene overzicht wat verloren gaat, en dat het relatieve belang van een deelgebied voor een specifiek habitat of soort niet voldoende wordt geduid. Ook kunnen specifieke instandhoudingsdoelen zoals gewenste uitbreidingen of omvormingen van habitats in een overkoepelend overzicht worden opgenomen, zodat ze zo efficiënt mogelijk gealloceerd kunnen worden.

In dit overkoepelende document worden de bepalingen van het aanwijzingsbesluit¹ van SBZ I daarom kort gestructureerd samengebracht, en wordt het relatieve belang van de deelgebieden bepaald voor de habitats en soorten van communautair en gewestelijk belang.

¹ Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering d.d. 14/04/2016 tot aanwijzing van het Natura 2000-gebied – BE1000001 : « Het Zoniënwoud met bosranden en aangrenzende beboste domeinen en de vallei van de Woluwe – complex Zoniënwoud – Vallei van de Woluwe » (B.S. 13/05/2016), verder het 'aanwijzingsbesluit' genoemd.

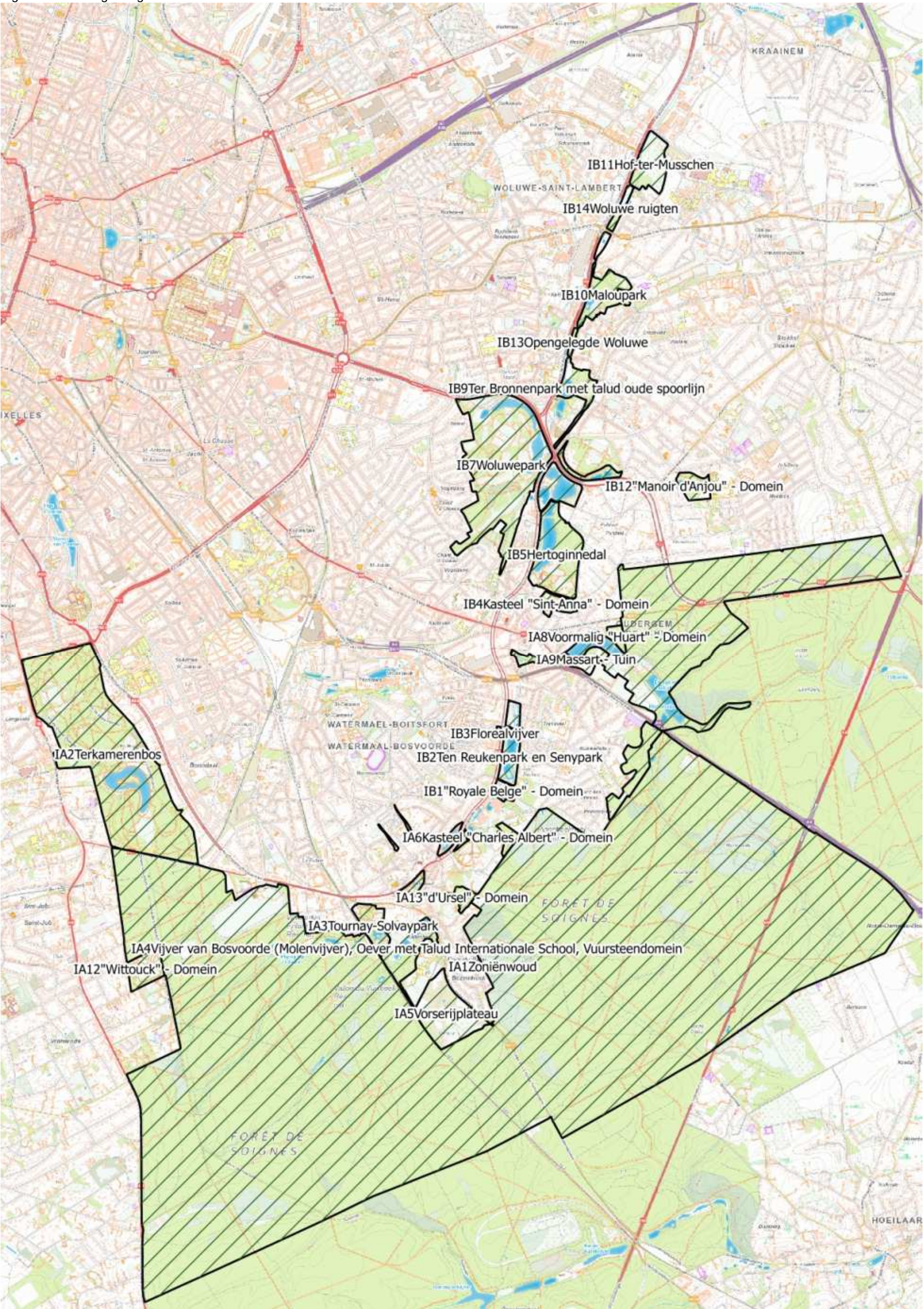
2. SITUERING

De SBZ I ligt in het zuidoosten van het gewest en omvat de volgende 24 deelgebieden met een totaaloppervlakte cfr. aanwijzingsbesluit van 2.066 ha (zie figuur 1).

Code	Naam	Oppervlakte (ha)
Gebieden IA Zoniënwood met bosrand en aangrenzende bosgebieden		
IA1	Zoniënwood	1691,44
IA2	Terkamerenbos	124,98
IA3	Tournay-Solvaypark	7,96
IA4	Vijver van Bosvoorde (Molenvijver), Oever met Talud Internationale School, Vuursteendomein	15,16
IA5	Vorserijplateau	22,47
IA6	Kasteel "Charles Albert" - Domein	2,54
IA7	Kasteel "Solitude" - Domein en omgeving	11,33
IA8	Voormalig "Huart" - Domein	2,36
IA9	Massart - Tuin	4,95
IA10	Bergojepark	1,76
IA11	Taluds "Drielinden"	0,98
IA12	Wittouck - Domein	7,71
IA13	d'Ursel - Domein	2,95
IA14	Gebieden langs de Vorstlaan	5,70
Gebieden IB Woluwevallei		
IB1	Royale Belge - Domein	2,33
IB2	Ten Reukenpark en Senypark	9,43
IB3	Florealvijver	0,79
IB4	Kasteel "Sint-Anna" - Domein	4,38
IB5	Hertoginnedal	25,43
IB6	Mellaertsvijvers	9,24
IB7	Woluwepark	72,06
IB8	Parmentierpark	3,77
IB9	Ter Bronnenpark met talud oude spoorlijn	8,58
IB10	Maloupark	10,96
IB11	Hof-ter-Musschen	11,30
IB12	Manoir d'Anjou - Domein	5,36
IB13	Opeengelegde Woluwe	0,98
IB14	Woluwe ruigten	3,62

Figuur 1: Situering deelgebieden van SBZ I

3. STATUTEN EN BESCHERMINGEN

De SBZ I is aangewezen als **speciale beschermingszone** overeenkomstig het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 14 april 2016 betreffende de aanwijzing van het Natura 2000-gebied "SBZI: Het Zoniënwood met bosranden en aangrenzende beboste domeinen en de vallei van de Woluwe – complex Zoniënwood – Vallei van de Woluwe", dat werd bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 13 mei 2016.

1° Het gebied omvat verschillende **natuurreservaten**

Natuurreservaat	Datum 1° aanwijzingsbesluit	Deelgebied
de gebieden rond de Rood Kloosterabdij		IA1 Zoniënwood
de Vuylbeekvallei		IA1 Zoniënwood
de Verdrongen Kinderenvallei		IA1 Zoniënwood
de Dry Borrenvallei		IA1 Zoniënwood
de poel nabij de Pinnebeekdreef		IA1 Zoniënwood
het rietveld van het Bronpark		IB9 Ter Bronnenpark met talud oude spoorlijn

2° het gebied omvat verschillende **bosreservaten**

Bosreservaat	Datum 1° aanwijzingsbesluit	Deelgebied
de gebieden rond de Rood Kloosterabdij		IA1 Zoniënwood
Grippensdelle		IA1 Zoniënwood

3° in de zin van de wetgeving inzake de bescherming van het **onroerende erfgoed** (zie ook figuur 2) werden beschermd:

Naam erfgoed	Datum 1° aanwijzingsbesluit	Deelgebied
De weiden van het Hof ter Musschen	1992-10-22	IB11 Hof-ter-Musschen
de Vellemolenweg	1995-03-16	IB11 Hof-ter-Musschen
de voormalige landsheerlijke woonplaats 'Het Slot'	1975-05-26	IB14 Woluwe ruigten
de Molen van Lindekemaale en de omliggende gronden	1989-03-30	IB10 Maloupark
het park van het Maloukasteel	1993-10-07	IB10 Maloupark
het Bronpark	1994-04-28	IB9 Ter Bronnenpark met talud oude spoorlijn
het Blatondomein	1995-04-06	IB9 Ter Bronnenpark met talud oude spoorlijn
het Woluwepark	1972-11-08	IB7 Woluwepark
het Parmentierpark	1981-12-17	IB8 Parmentierpark
de Mellaertsvijvers	1976-11-18	IB6 Mellaertsvijvers
het Manoir d'Anjou en zijn park	2012-04-19	IB12 Manoir d'Anjou – Domein
het Hertoginnedal	1995-03-09	IB5 Hertoginnedal
het Zoniënwood op het grondgebied van Sint-Pieters- Woluwe, Oudergem, Watermaal-Bosvoorde en Ukkel	1959-12-02	IA1 Zoniënwood; IA8 Voormalig "Huart" – Domein; IA9 Massart-Tuin
het Bergojepark	1995-04-06	IA10 Bergojepark
de vijver 'Floréal'	1997-04-24	IB3 Floréalvijver

het geheel gevormd door het Charles-Albertkasteel en het park	1988-08-08	IA6 Kasteel "Charles Albert" – Domein
het Jagersveldpark	1995-03-09	IA14 Gebieden langs de Vorstlaan
de Vijvers van Bosvoorde (met Tournay-Solvaypark en Internationale School)	1993-11-18	IA3 Tournay-Solvaypark; IA4 Vijver van Bosvoorde (Molenvijver), Oever met Talud Internationale School, Vuursteendomein
het Ter Kamerenbos	1976-11-18	IA2 Ter Kamerenbos

Beschermde geheel	Datum 1° aanwijzingsbesluit	Deelgebied
de tuinvijken 'Le Logis' en 'Floréal'	1999-04-02	IA11 Taluds Drie Linden

Beschermde monument	Datum 1° aanwijzingsbesluit	Deelgebied
het Hof ter Musschen	1988-08-08	IB11 Hof-ter-Musschen
Windmolen genaamd Verbrande Molen, afkomstig van Arc-Ainières	1943-04-09	IB11 Hof-ter-Musschen
Voormalig herenhuis Het Slot	1975-05-26	IB14 Woluwe ruigten
Kasteel van de Drij Borren	1986-11-19	IA1 Zoniënwood
Oude priorij van het Rood Klooster	1965-11-16	IA1 Zoniënwood
Jskelder van het Rood Klooster	2001-11-08	IA8 Voormalig "Huart" – Domein
Sint-Annakapel	2000-12-19	IB5 Hertoginnedal

Archeologisch landschap	Datum 1° aanwijzingsbesluit	Deelgebied
Hertoginnedal	2001-11-15	IB5 Hertoginnedal
Neolithische versterking van Bosvoorde-vijvers	2000-03-30	IA1 Zoniënwood; IA3 Tournay-Solvaypark; IA4 Vijver van Bosvoorde (Molenvijver), Oever met Talud Internationale School, Vuursteendomein
Twee heuvels (neolithische tumuli)	2000-03-30	IA1 Zoniënwood

Op de bewaarlijst voor landschap staat tot slot het volgende patrimonium:

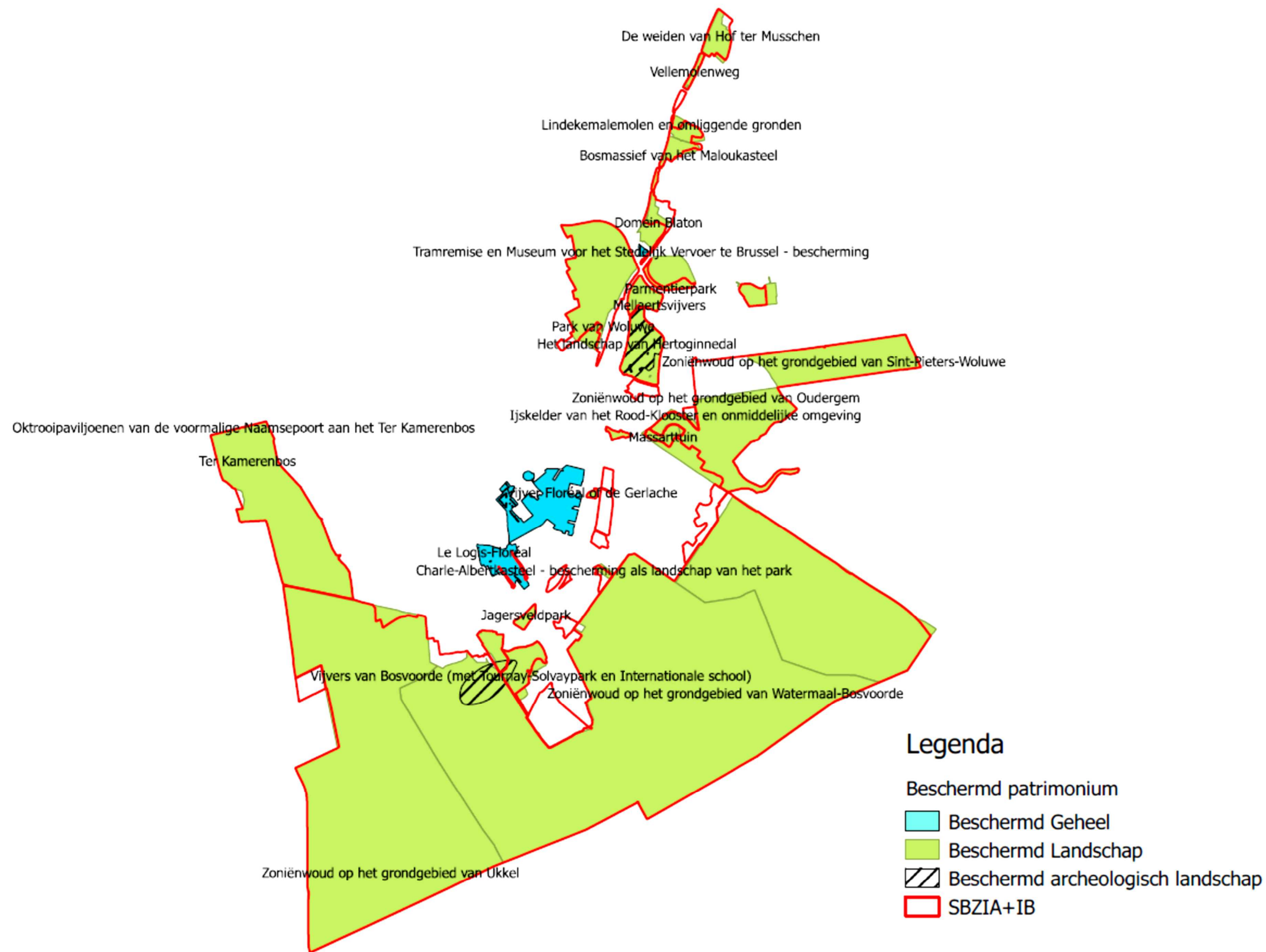
Bewaarlijst landschap	Datum 1° aanwijzingsbesluit	Deelgebied
Landschap van de moerascipres	2014-03-27	IB4 Kasteel "Sint-Anna" – Domein

4° het gebied omvat **beschermingszones rondom grondwaterwinningen**:

De beschermingszone rond grondwaterwinningen in het Ter Kamerenbos en onder de Lotharingendreef in het Zoniënwood hebben betrekking op (delen van) de volgende deelgebieden:

Beschermingszone	Deelgebieden
Zone 1	IA1 Zoniënwood; IA2 Ter Kamerenbos
Zone 2	IA1 Zoniënwood; IA2 Ter Kamerenbos
Zone 3	IA1 Zoniënwood; IA2 Ter Kamerenbos; IA3 Tournay-Solvaypark; IA4 Vijver van Bosvoorde (Molenvijver), Oever met Talud Internationale School, Vuursteendomein; IA5 Vorserijplateau; IA11 Taluds "Drielinden"; IA13 d'Ursel – Domein; IA14 Gebieden langs de Vorstlaan.

Figuur 2: Beschermd landschappen en geheel binnen SBZ I

4. AANWIJZING HABITATTYPES EN SOORTEN

De SBZ I is aangewezen voor

1. De natuurlijke habitattypes van communautair belang

- 3150 Van nature eutrofe vijvers en meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition;
- 4030 Droge Europese heide;
- 6430 Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland en van de montane en alpiene zones;
- 6510 Laaggelegen schraal hooiland (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis);
- 7220* Kalkturfbronnen met turfsteenformatie (Cratoneurion);
- 9120 Zuurminnende Atlantische beukenbossen met ondergroei van Ilex of soms Taxus (Quercion robori-petraeae of Ilici-Fagenion);
- 9130 Beukenbossen behorend tot het Asperulo-Fagetum;
- 9160 Sub-Atlantische en Midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukenbossen behorend tot het Carpinion betuli;
- 9190 Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met Quercus robur;
- 91E0* Alluviale bossen met Alnus glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae).

Tabel 1: Staat van instandhouding van de habitats van communautair belang cfr. de Bijlage 3.2 van het aanwijzingsbesluit (toestand bij aanwijzing van het gebied)

Staat van instandhouding op het tijdstip van aanwijzing van het Natura 2000 gebied									
Habitat code	PF	NP	Oppervlakte (ha)	Grotten	Kwaliteit gegevens	A/B/C/D	A/B/C		
						representativiteit	relatieve oppervlakte	behoudsstatus	algemene beoordeling
3150			19,3	-	G	C	C	C	C
4030			< 5	-	G	D	-	-	-
6430			6,2	-	G	B	C	B	B
6510			15,1	-	G	C	C	C	C
7220			< 0,5	-	G	D	-	-	-
9120			1204	-	G	B	B	C	B
9130			189	-	G	C	B	B	B
9150		X							
9160			191	-	G	B	B	B	B
9190			12	-	G	C	C	C	C
91E0			40	-	G	B	C	A	B

2. De soorten van communautair belang

De soorten van communautair belang van bijlage II.1.1 van de Ordonnantie waarvoor het gebied wordt aangewezen, zijn:

- 1014 - Vertigo angustior – Nauwe korfslak;
- 1083 - Lucanus cervus - Vliegend Hert;
- 1134 - Rhodeus sericeus amarus – Bittervoorn;
- 1318 - Myotis dasycneme – Meervleermuis;
- 1321 - Myotis emarginatus – Ingekorven vleermuis;
- 1323 - Myotis bechsteinii – Bechsteins vleermuis;
- 1304 - Rhinolophus ferrumequinum – Grote hoefijzerneus;
- 1166 - Triturus cristatus – Kamsalamander.

Tabel 2: Staat van instandhouding van de soorten van communautair belang cfr. de Bijlage 3.2 van het aanwijzingsbesluit (toestand bij aanwijzing van het gebied)

Staat van instandhouding op het tijdstip van aanwijzing van het Natura 2000 gebied														
Soort					Populatie in het gebied					Beoordeling van het gebied				
					Populatiegrootte		Cat.	Kwaliteit gegevens	A/B/C/D	A/B/C				Algemene beoordeling
Groep	code	Wetenschappelijke naam	S	NP	Type	min	max	eenheid	C/R/V/P	Populatie	Behoudsstatus	Isolement		
I	1014	Vertigo angustior			p				P	M	C	B	C	C
I	1083	Lucanus cervus			p				R	G	B	B	A	B
F	1134	Rhodeus sericeus amarus			p				P	M	C	B	C	C
A	1166	Triturus cristatus	X		p				V	M	D	-	-	-
M	1304	Rhinolophus ferrumequinum			c				V	G	D	-	-	-
M	1318	Myotis dasycneme			p				R	G	C	B	B	B
M	1321	Myotis emarginatus			r				V	G	D	-	-	-
M	1323	Myotis bechsteinii			p				R	G	C	B	B	B
M	1324	Myotis myotis		X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

De soorten van communautair belang van bijlage II.1.2 van de Ordonnantie waarvoor instandhoudings-doelstellingen worden vastgesteld, zijn:

- A027 - Ardea alba – Grote zilverreiger;
- A068 - Mergus albellus – Nonnetje;
- A072 - Pernis apivorus – Wespendif;
- A103 - Falco peregrinus – Slechtvalk;
- A224 - Caprimulgus europaeus – Nachtzwaluw;
- A229 - Alcedo atthis – IJsvogel;
- A236 - Dryocopus martius - Zwarte specht;
- A238 - Dendrocopus medius - Middelste bonte specht

3. De natuurlijke habitats van gewestelijk belang

De natuurlijke habitats van gewestelijk belang van bijlage I.2 van de Ordonnantie waarvoor op de schaal van het gebied instandhoudingsdoelstellingen worden vastgesteld, zijn:

- Dotterbloemgraslanden;
- Kamgrasgraslanden;
- Struisgrasgraslanden;
- Zilver schoongraslanden;
- Rietvegetaties;
- Grote Zeggenvegetaties.

4 De soorten van gewestelijk belang

De soorten van gewestelijk belang van bijlage II.4 van de Ordonnantie waarvoor op de schaal van het gebied instandhoudingsdoelstellingen worden vastgesteld, zijn:

- *Martes foina* – Steenmarter;
- *Martes martes* – Boomarter;
- *Eliomys quercinus* – Eikelmuis;
- *Delichon urbica* – Huiszwaluw;
- *Riparia riparia* – Oeverzwaluw;
- *Hirundo rustica* – Boerenzwaluw;
- *Anguis fragilis* – Hazelworm;
- *Lacerta vivipara* - Levendbarende hagedis;
- *Salamandra salamandra* – Vuursalamander;
- *Melolontha melolontha* – Meikever;
- *Carabus auronitens* var. *putseysi* – Goudglanzende schalebijter;
- *Apatura iris* - Grote weerschijnvlinder;
- *Satyrium w-album* – Iepenpage;
- *Thecla betulae* – Sleedoornpage.

5 De soorten die een strikte bescherming genieten op het hele gewestelijke grondgebied

De soorten van bijlage II.2 van de Ordonnantie die een strikte bescherming genieten op het hele gewestelijke grondgebied en de soorten van bijlage II.3 van de Ordonnantie die een geografisch beperkte strikte bescherming genieten, waarvoor instandhoudingsdoelstellingen worden vastgesteld overeenkomstig artikel 40, § 4 van de Ordonnantie, zijn:

1° Diersoorten:

- *Myotis brandtii* - Brandts vleermuis;
- *Myotis mystacinus* – Baardvleermuis;
- *Myotis nattereri* – Franjestaart;
- *Plecotus auritus* - Gewone grootoorvleermuis;
- *Plecotus austriacus* – Grijsz grootoorvleermuis;
- *Pipistrellus pygmaeus* - Kleine dwergvleermuis;
- *Myotis daubentonii* – Watervleermuis;
- *Nyctalus noctula* - Rosse vleermuis;
- *Nyctalus leisleri* - Bosvleermuis;
- *Pipistrellus nathusii* - Ruige dwergvleermuis;
- *Eptesicus serotinus* – Laatvlieger;
- *Pipistrellus pipistrellus* - Gewone dwergvleermuis;
- *Pipistrellus kuhlii* - Kuhls dwergvleermuis;
- *Mustela putorius* – Bunzing;
- *Mustela nivalis* – Wezel;
- *Neomys fodiens* – Waterspitsmuis;
- *Micromys minutus* – Dwergmuis;
- *Accipiter gentilis* – Havik;
- *Rallus aquaticus* – Waterral;
- *Scolopax rusticola* – Houtsnip;
- *Locustella naevia* – Sprinkhaanzanger;
- *Acrocephalus scirpaceus* - Kleine karekiet;
- *Acrocephalus palustris* – Bosrietzanger;
- *Sylvia curruca* – Braamsluiper;
- *Sylvia communis* – Grasmus;
- *Lissotriton vulgaris* - Kleine watersalamander;
- *Lissotriton helveticus* – Vinpootsalamander;
- *Ichthyosaura alpestris* – Alpenwatersalamander;
- *Proserpinus proserpina* – Teunisbloempijlstaart;
- *Lycaena phlaeas* - Kleine vuurvlinder;
- *Aphantopus hyperantus* – Koevinkje;

2° Plantensoorten:

- *Neottia ovata* - Grote keverorchis;
- *Epipactis phyllanthos* - Dichte wespenorchis;
- *Dactylorhiza fuchsii* – Bosorchis;
- *Dactylorhiza maculata* - Gevlekte orchis;
- *Dactylorhiza praetermissa* - Rietorchis;
- *Ophrys apifera* – Bijenorchis;
- *Lycopodium clavatum* - Grote wolfsklauw

5. RELATIEF BELANG VAN DE DEELGEBIEDEN

Niet alle deelgebieden zijn voor alle habitats of soorten aangewezen. Sommige komen maar in één of enkele deelgebieden voor, andere zijn meer wijdverbreid. In functie van de actualisatie van de beheermaatregelen is het nuttig te weten welke habitats of soorten doorwegen per deelgebied, zodat de maatregelen er ook zo goed mogelijk op worden afgestemd.

Habitats

Om het relatieve belang van ieder deelgebied te bepalen voor de verschillende habitats, wordt de voorkomende oppervlakte habitat per deelgebied bepaald t.o.v. de totale oppervlakte in de SBZ. Bij een voorkomingspercentage van 0 tot 10% is het deelgebied belangrijk, van 11 tot 30 % is het zeer belangrijk, en > 30% is het essentieel.

Uit deze tabel blijkt het uiterst grote belang van het deelgebied IA1 Zoniënwood voor een groot deel van de voorkomende habitats en vegetaties van gewestelijk belang. Aangezien dat deelgebied meer dan 80% van de oppervlakte van de SBZ inneemt, is dat ook niet verwonderlijk.

Volgens het aanwijzingsbesluit komen ook de habitattypes 4030 en 7220 lokaal voor. Ze zijn aanwezig in de vorm van 'punthabitats'. Voor het habitat 7220 (kalktufbronnen) is dit inherent aan dit habitatype, een bijzonder zeldzaam habitatype dat gebonden is aan heel specifieke abiotische omstandigheden en meestal puntsgewijs voorkomend in andere habitats. De totale oppervlakte aan habitat 7220 wordt op minder dan een halve ha geschat, en die van 4030 (heiderelicten) kleiner dan 5 ha.

Voor ieder deelgebied zal in het betreffende deelbeheerplan het overzicht van de aanwezige habitats en soorten en het relatieve belang ervan op het niveau van de SBZ kort worden aangehaald.

6. VAN TOEPASSING ZIJNDE INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

Hiervoor wordt integraal verwezen naar de tabel die is opgenomen in de Bijlage 4 van het aanwijzingsbesluit. Bij de uitwerking van de beheermaatregelen vormt deze tabel ook het expliciete kader.

Hieronder worden de aandachtspunten opgenomen van habitats of soorten waar uitbreidings- of ontwikkelingsdoelstellingen voor geformuleerd worden, en de doelstellingen dus verder gaan dan het loutere behoud van het habitat of de soort. Kwantitatieve doelstellingen voor soorten die voortgaan op de kwalitatieve doelstellingen van habitats (verbeteringen van habitat of leefgebied waarvoor geen extra kwantitatieve inspanningen moeten gebeuren) worden hier niet opgenomen.

Gewenste uitbreidingen en/of omvormingen van habitat

De IHD tabel maakt melding van een aantal gewenste uitbreidingen van habitat. De locaties waar dit dient te gebeuren worden in overleg met de stuurgroep vastgelegd.

Tabel 3: Uitbreidings- en omvormingsdoelstellingen voor de habitats

Habitat	Kwantitatieve doelstelling	Huidige oppervlakte	Gewenste oppervlakte	Relevant(e) deelgebied(en)
HT 4030	- Ontwikkelen van (tijdelijke) heidelanden op de open plaatsen in zuurminnende types van bossen (9120 en 9190) - netwerk in het Zoniënwoud en in de Vallei van de Woluwe	< 5ha	Geen oppervlakte benoemd. Element van goede structurele kwaliteit in habitats 9120 en 9190; integratie in een coherent netwerk	IA1
HT 6430 – subtype boszomen	- ontwikkeling op minstens 10 plaatsen van bosranden over een lengte van minstens 100m en een breedte van 15m, tussen het bos en de open gebieden; - ontwikkeling van een bosrandvegetatie over een lengte van ongeveer 10 km, bij voorkeur op vochtige plaatsen	1,9 ha		Alle deelgebieden met overgangen bos - open
HGB Dotterbloemgrasland	Gebruik maken van de uitbreidingskansen bij ecologische inrichtingen tussen de land- en waterbiotopen	2,4 ha		
HGB Rietvegetaties	Gebruik maken van de uitbreidingskansen bij ecologische inrichtingen tussen de land- en waterbiotopen	3 ha		
HGB Grote zeggenvegetaties	Gebruik maken van de uitbreidingskansen bij ecologische inrichtingen tussen de land- en waterbiotopen	1 ha		

Tabel 4: Uitbreidings- en omvormingsdoelstellingen voor de soorten

Soort	Doel	Huidige populatie	Gewenste populatie	Relevant(e) deelgebied(en)
Nauwe korfslak	Indien mogelijk uitbreiding van de populaties en ontwikkeling ervan	Verwezenlijking van een netwerk van habitats waarin de soort goed kan gedijen in de Vallei van de Woluwe		IB11; IB algemeen
Groot Vliegend hert	Indien mogelijk uitbreiding van de populaties en ontwikkeling ervan in minstens 3 voortplantingsgebieden	Verwezenlijking van een netwerk van natuurlijke en kunstmatige habitats (totems) waarin de soort goed kan gedijen vertrekkend van de plaatsen waar de soort aanwezig is	Aanwezigheid in minstens 3 voortplantingsgebieden	IA1; IA3; IA4; IA11; IB2
Bittervoorn	Progressieve uitbreiding van de bestaande populaties	Verwezenlijking van een netwerk van habitats waarin de soort goed kan gedijen		IA1; IA3; IA4; IB7; IB11
Kamsalamander	Terugkeer van een levensvatbare populatie in het Brussels Gewest	Verwezenlijking van een netwerk van habitats waarin de soort goed kan gedijen		IA1
Vleermuizen algemeen	Indien mogelijk ontwikkeling van de populaties	- behoud of ontwikkeling van een gevarieerde bosrand tussen de bossen en de meer open gebieden - Progressieve verwezenlijking van een gevarieerd landschap bestaande uit bosgebieden en bosranden evenals uit stadbiotopen en lineaire landschapselementen - Progressieve verwezenlijking van een kwalitatieve verbetering van de habitat van de soorten door een ecologisch herstel van de bestaande vijvers, moerasgebieden en poelen. - toename van het aantal bomen met holtes tot 7 à 10 bomen/ha - bestuderen en gebruik maken van opportuniteiten om nieuwe verblijfplaatsen in te richten. In het bijzonder daar waar de aanwezigheid van vleermuizen bevestigd werd, waaronder met name: • Rood Klooster, Priorij (zolder), boerderij (kelders), ondergrondse kelder achteraan de boerderij; oude ijskelder domein Huart. • Massarttuin: oude overloop van de vijver. • Tournay-Solvaypark: ijskelder en ingerichte kelders van het kasteel • Vuursteendomein: voormalige garage • Kelders van het oude kasteel van het Clos des Chênes • Onderdoorgangen in natuursteen en/of baksteen onder de dreven in het Zoniënwoud, de Lorrainedreef, de Waterloosesteenweg, de Ring Ro en de spoorlijn 161 in het Zoniënwoud • Terkamerenbos: onderaards gewelf		Alle deelgebieden.

7. LANDSCHAPSECOLOGIE

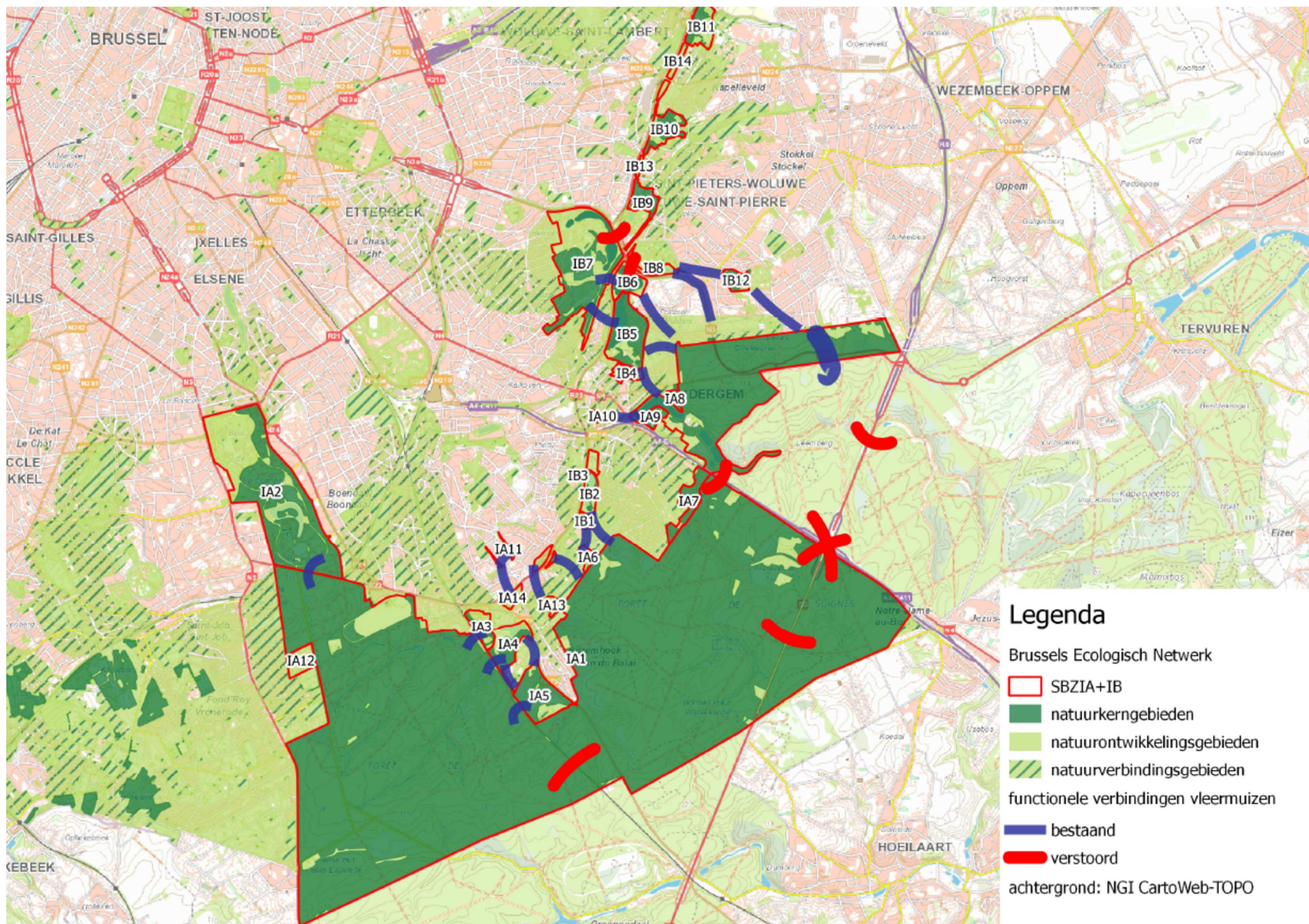
De deelgebieden van SBZI zijn alle belangrijke elementen in het Brussels Ecologisch Netwerk, en ze behoren dan ook grotendeels tot de natuurkerngebieden. Het Zoniënwoud en omgeving vormen de grootste kern voor natuur in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Door de directe verbinding met natuur in de andere gewesten vormt het ook op macroschaal een essentieel onderdeel van de natuurlijke structuur in België.

Voor heel wat soorten, waaronder vleermuizen, is niet enkel de ecologische geschiktheid binnen de deelgebieden van de SBZI van belang, maar eveneens de verbindingen tussen de deelgebieden. In het IHD-rapport voor SBZ I (Aeolus, 2008) werd een theoretische oefening gemaakt om de belangrijkste verbindingen voor vleermuizen aan te duiden. Het is van belang deze kennis mee te nemen bij de opmaak van de beheerplannen van de deelgebieden.

- Voor soorten die hun jachtgebied bij voorkeur in bossen hebben en landschappen verkiezen met een belangrijk aandeel houtige vegetatie zijn de interne verbindingen, waarop de (grote) infrastructuur een sterk versnipperende werking heeft, in het Zoniënwoud (IA1) en de deelgebieden die er direct bij aansluiten (m.n. IA2, IA3, IA4, IA5, IA6, IA7, IA8, IA9, IA12, IA13) van zeer groot belang.
- Voor soorten die hun jachtgebieden bij voorkeur bij moerassen en open water hebben, met zomerverblijfplaats in bossen, en voor de soorten met een breed spectrum aan jachtgebieden is een goede bereikbaarheid van de deelgebieden met grote waterpartijen en beekvalleien in het Zoniënwoud en in de Woluwevallei eveneens essentieel.

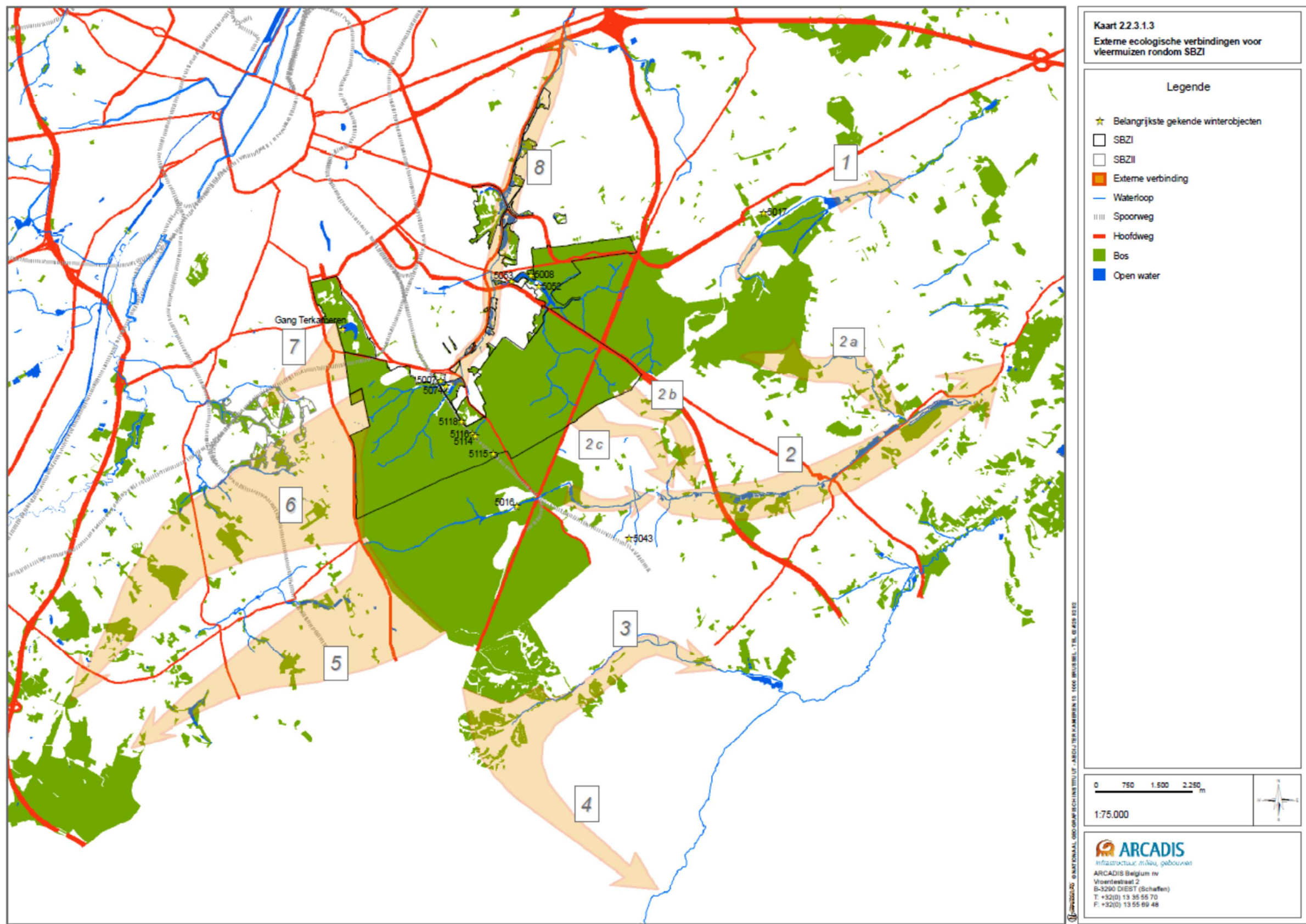
Op onderstaande figuren wordt dit visueel samengevat:

Figuur 3: Situering van de SBZ in het Brussels Ecologisch Netwerk, met aanduiden van belangrijke (bestaande of verstoorde) ecologische verbindingen tussen de deelgebieden.

In een ruimere context worden de potentiële verbindingen buiten de SBZ samengevat in onderstaande figuur (uit Aeolus 2008).

Figuur 4: Potentiële verbindingen buiten de SBZ I

02 775 75 75
WWW.LEEFMILIEUBRUSSEL.BE

Redactie: Sweco Belgium nv & Hesselteer bvba: Sofie Fabri, Guy Geudens, Guy Heutz, Tom Neels
Leescomité: Leefmilieu Brussel – LB
Verantwoordelijke. Uitg.: F. Fontaine en M. Gryseels – Havenlaan 86C/3000- 1000 Brussel
Projectnummer: 5029240008

BIJLAGE 4: FOTOBILAGE DEELGEBIED IB6 Mellaertsvijvers (foto's Sweco juli 2018)

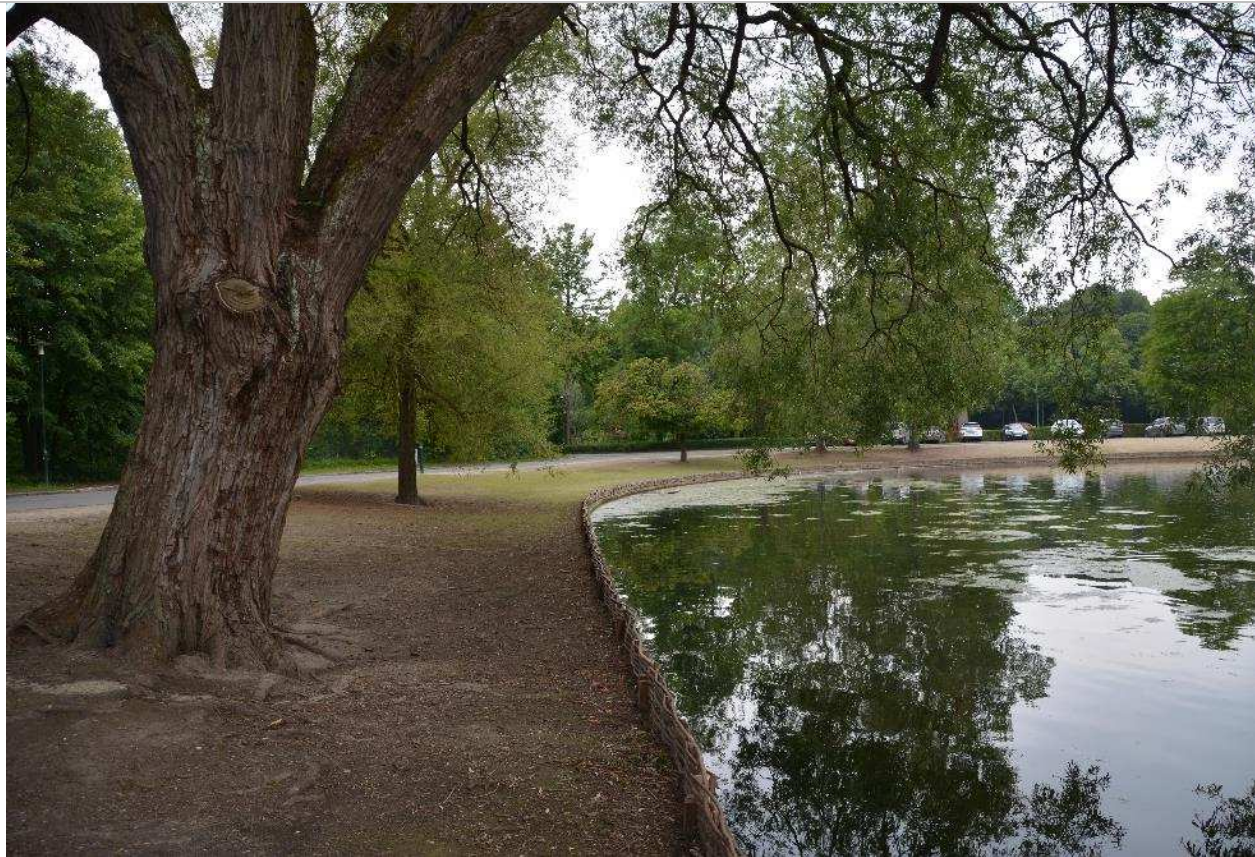
IB6_01. Grote vijver met op de achtergrond Tervurenlaan en Parmentier ten noorden. De graspartijen tussen de oeverlijn en het pad zijn gekarteerd als HBG Zilverschoongrasland

IB6_02. Oever nabij het paviljoen tussen beide vijvers. Hier is de oever met castanea hekwerk van de straat afgesloten. De oeverbeplanking zelf is toegankelijk voor de eenden (nijlganzen) die zich hier concentreren.

IB6_03. Oeverzone tussen beide vijvers met hekwerk en bootjes en pedalo's nazomerbeeld buiten Corona tijd (oktober 2014, Google streetview)

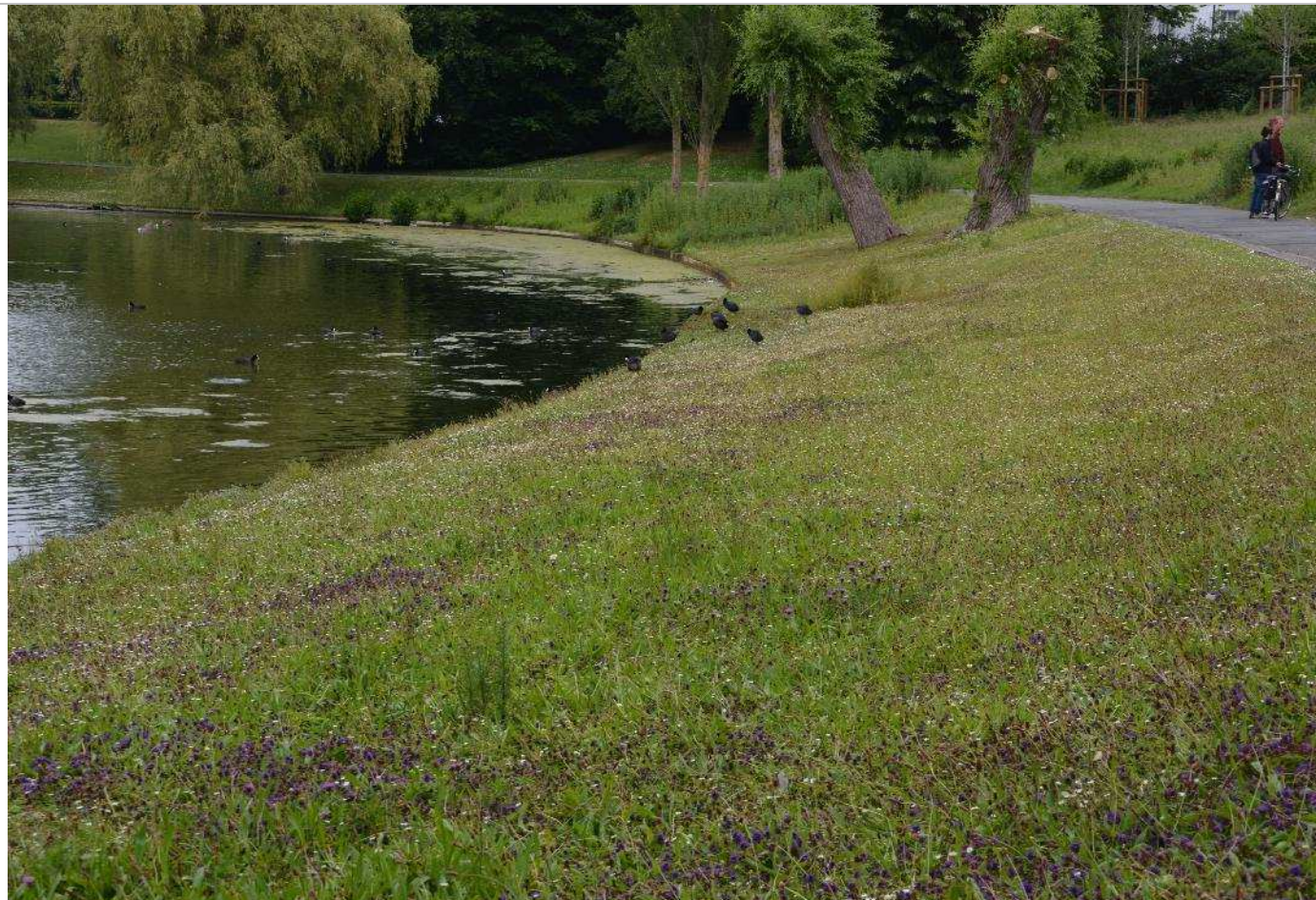
IB6_04. In het zuidwesten van de Grote vijver is over 100m de oeverbeplanking recent voorzien van een hindernis. Hier is de betreding door eenden veel minder (maar niet afwezig). De grazige vegetatie blijft hier wel overbegraasd.

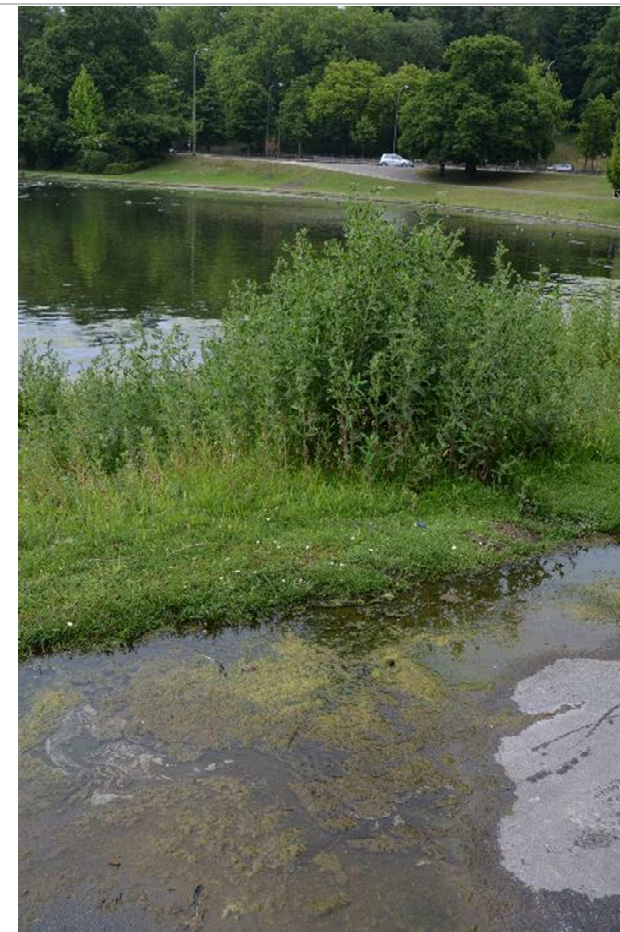
IB6_05. Algenmassa, veren en eendenuitwerpselen verzamelen zich in de zuidwestelijke hoek van de Grote vijver

IB6_06. Beeld van de omringende straten (Generaal Baron Empainlaan) ten zuiden van de grote vijver. De barrièrewerking dwars op de Woluwevallei is hier sterk.

IB6_07. HGB Zilverschoongrasland met beeldbepalend Madeliefje, Gewone Brunel (indicator voor vochtig kamgrasland, maar hier vooral ook de voorgeschiedenis van intensieve betreding) en Knoopkruid. Achteraan de ruigere zone waar het kwelwater toekomt (IB6_08)

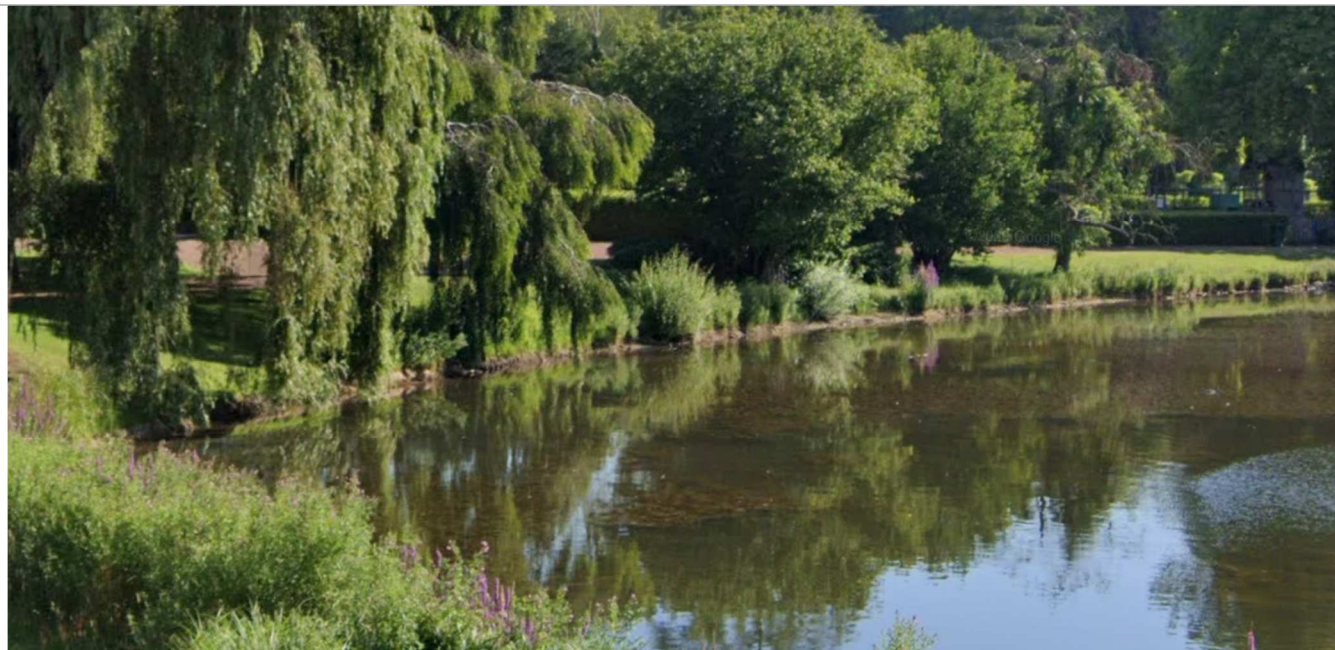
IB6_08. Kwelwater dat over het pad stroomt

IB6_09. Droger uiteinde van de gradiënt in het zuidoosten met veel Margriet, hier is geen betreding. evolutie naar Schraal hooiland 6510 is hier mogelijk

IB6_10. Vochtigste zones op de helling in het zuidoosten: bultig microreliëf met grote graspollen en veel Harig wilgeroosje

IB6_11. Oevers Kleine Mellaertsvijver, visvijver; hier is meer onderwatervegetatie en ook wel moerassige oevervegetatie (zegges, Harig wilgeroosje en Kattestaart). Een echte moerassige gradiënt ontbreekt echter nog.

7.5 BIJLAGE 5: KAARTENBUNDEL

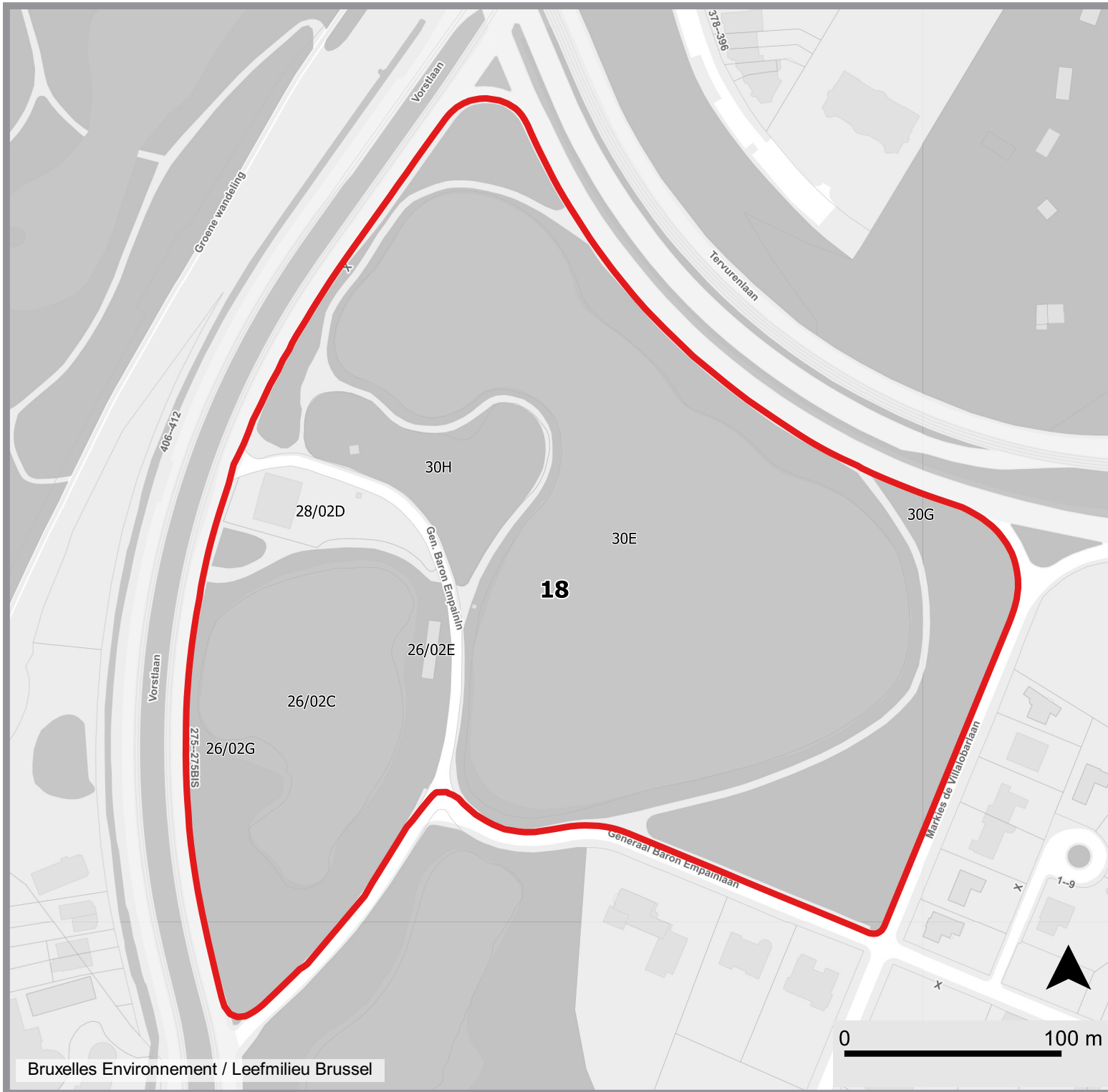

Kaart 1.1

Situering deelgebied IB6 en kadastrale percelen

Legenda

 deelgebied IB6

Kaart 1.2

Bestemmingen deelgebied IB6 (gewestelijk bestemmingsplan (GBP))

Legenda

- deelgebied IB6
- Bestemmingen
 - Water
 - Structurerende ruimte
 - Woongebied
 - Woongebied met residentieel karakter
 - Parkgebied

Kaart 1.3

Habitattypes van communautair belang en hun verwachte evoluties in deelgebied IB6

Legenda

 deelgebied IB6

Habitats

 6510 Schraal hooiland subtype matig droog - vochtig type (Arrhenatherion)

 HGB Zilverschoongrasland

Kaart 1.4

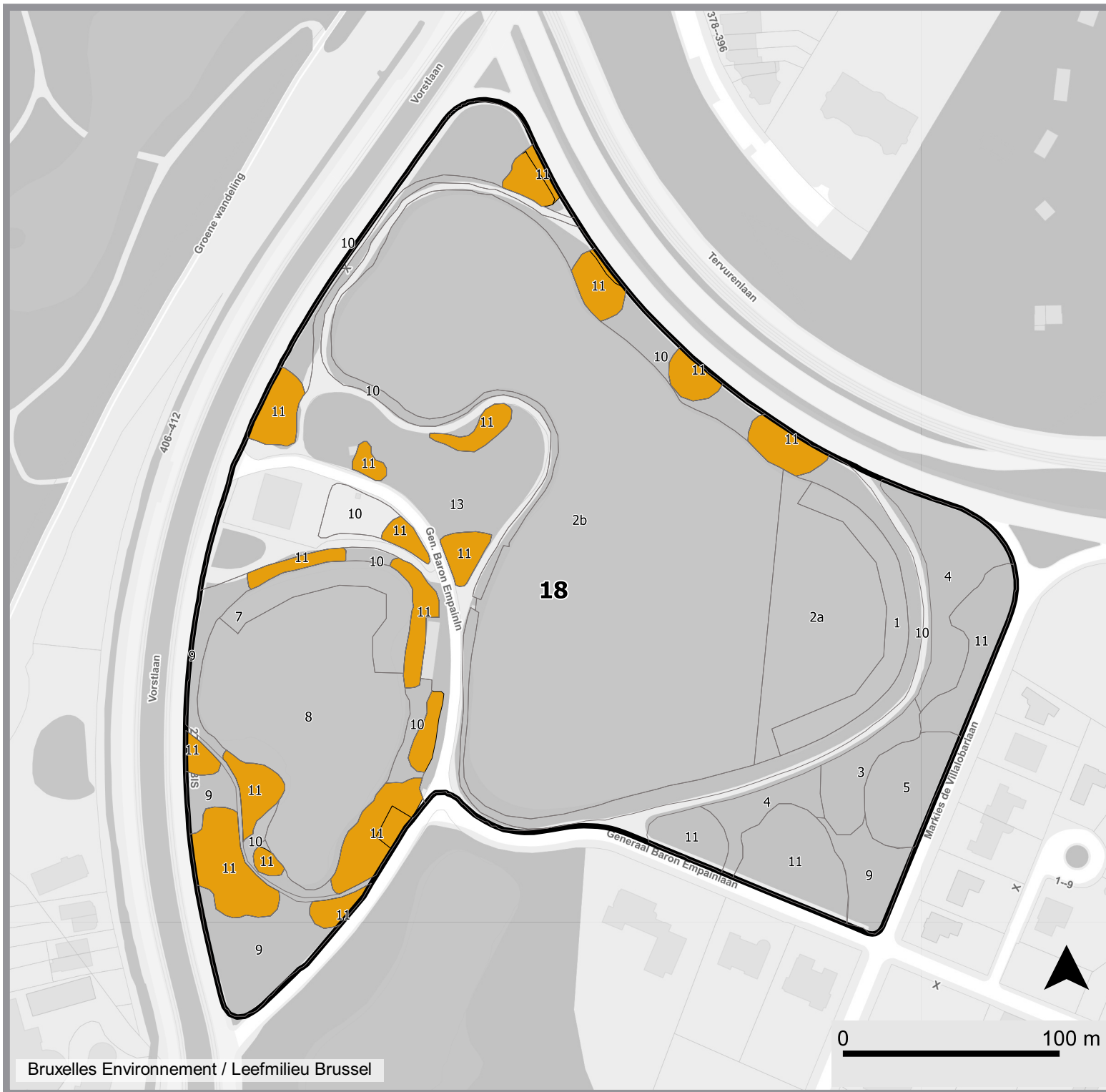
Overige natuurtypes in deelgebied IB6

Legenda

 deelgebied IB6

Overige natuurtypes binnen SBZ

 Tuinen en parken (+ gebouwen)

Kaart 2.1

Beheerdoelstellingen in deelgebied IB6

Legenda

 deelgebied IB6

Beheerdoelen

 Grasland of ruigte

 Open water (3150)

Fond de plan / Achtergrond :
Brussels UrbIS © - CIRB-CIBG
© IGN-NGI

Kaart 4.1

Beheermaatregelen in deelgebied IB6

Legenda

 deelgebied IB6

Beheermaatregelen

 behoud en onderhoud paden

 ecologische inrichting oever + omgeving

 ontwikkeling dotterbloemgrasland

 ecologisch beheer gazons

 ecologisch vijverbeheer

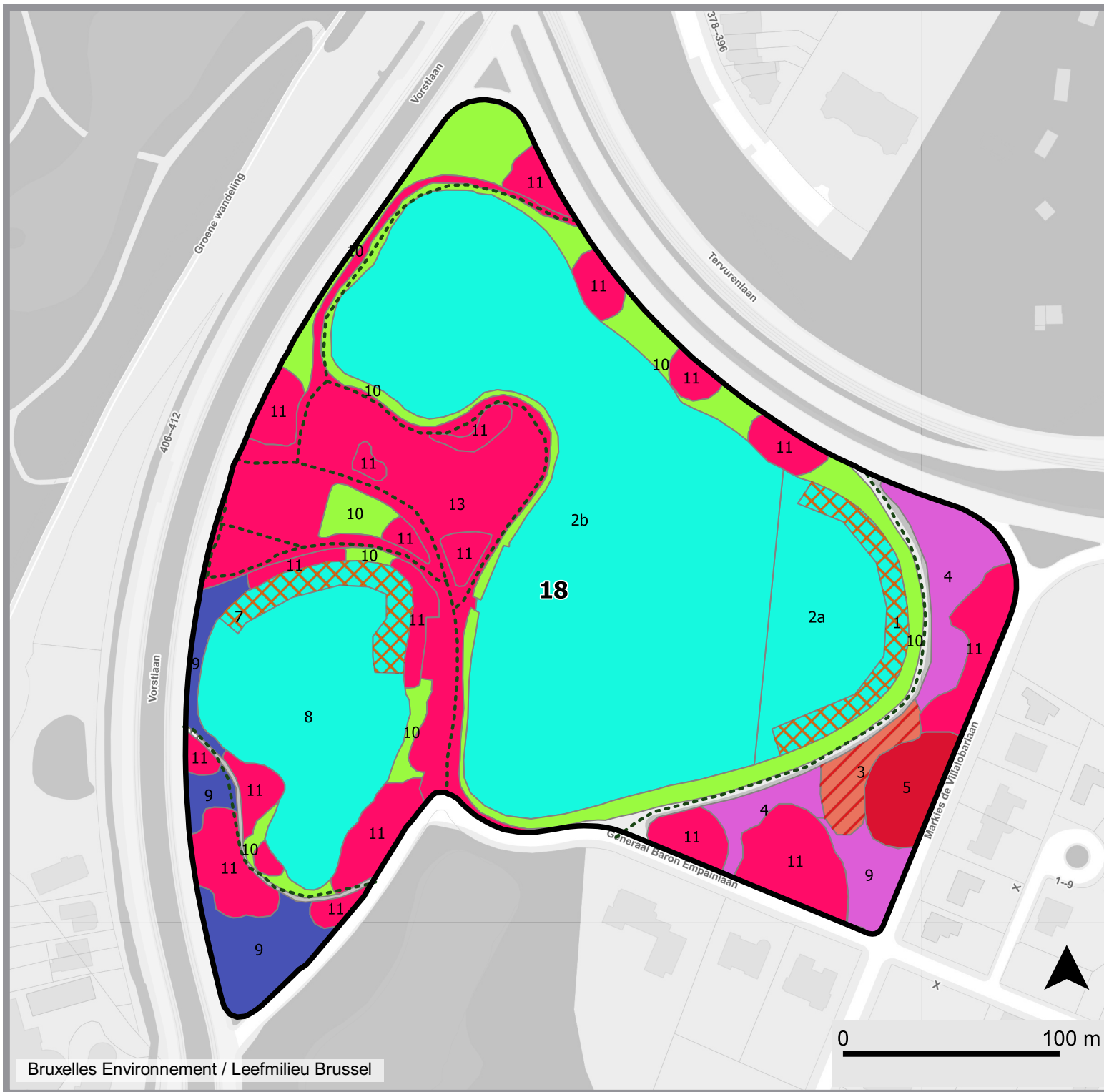
 maaibeheer 1x jaarlijks (sept-okt)

 maaibeheer 2x jaarlijks (half juni-half juli en sept)

 regulier parkbeheer

 selectieve hoogddunning

 maaibeheer 2x jaarlijks (half juni-half juli en sept),
na enkele jaren verschraling 1x jaarlijks (aug-sept)

02 775 75 75
WWW.LEEFMILIEUBRUSSEL.BE

Redactie: Sweco Belgium nv (Royal Haskoning DHV) & Hesselteer bvba: Sofie Fabri, Guy Heutz, Guy Geudens, Nora Oosters;

Leescomité: Leefmilieu Brussel – LB

Verantwoordelijke. Uitg.: F. Fontaine en M. Gryseels – Havenlaan 86C/3000- 1000 Brussel

Projectnummer: 5029240008

